

SCRIPTA·MANENT

Anul II Nr. 3/2021

R
E
V
I
S
I
N
G
T
A

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI

SCRIPTA MANENT

Cuprins

Dezvoltarea capacității instituționale a Școlii Naționale de Grefieri prin implementarea de proiecte în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 - Editorial	
Victor Văduva, judecător, Director adjunct SNG responsabil cu formarea profesională continuă	pag. 1
1. Forma echivalentă a ordinului european de anchetă în raport cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	
The equivalent form of the European investigation order in relation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	
Loredana Elena Holmanu, judecător, formator SNG	pag. 3
2. Procedura administrativă privind eliminarea din dosar a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară. Decizia Curții Constituționale nr. 22/18 ianuarie 2018	
Administrative procedure regarding the removal from the file of the evidence excluded in the preliminary chamber procedure. Decision of the Constitutional Court no. January 22/2018	
Andreea-Raluca Bratu, grefier, formator SNG	pag. 11
3. Aspecte de natură teoretică și practică privind anularea cererii de chemare în judecată	
Theoretical and practical aspects regarding the annulment of the sue petition	
Andreea-Claudia Păun, cursant SNG	pag. 23
4. Digitalizarea și infracțiunile în cyberspațiu – o controversă în fața necesității apărării drepturilor fundamentale	
Digitalisation and cybercrimes - a controversy over the need to defend the fundamental rights	
Mihaela-Cristina Mihai, cursant SNG	pag. 37
5. Hărțuirea – încălcare a principiilor etice academice și profesionale	
Harassment - violation of academic and professional ethical principles	
Claudia Roșu, procuror, formator SNG	pag. 43
6. „Pastile” și alte remedii pentru cultivarea limbii	
„Pills” and other remedies to help cultivate an educated language	
Ionela-Alina Cotorogea, judecător, formator SNG Adina Streche, consilier SNG	pag. 49

Dezvoltarea capacității instituționale a Școlii Naționale de Grefieri prin implementarea de proiecte în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 Editorial

După mai multe proiecte inițiate și coordonate de alte instituții din sistemul judiciar, în care Școala Națională de Grefieri a avut calitatea de partener sau beneficiar, în anul 2018 aceasta a demarat, pentru prima dată în calitate de titular, proiectul cu titlul *Creșterea gradului de pregătire profesională a personalului auxiliar pentru a face față noilor provocări legislative*, cod SIPOCA 455, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 – 2020.

Bugetul total eligibil al proiectului a fost de 2.790.642,56 lei, printre activitățile implementate numărându-se organizarea unui număr de 121 de sesiuni de formare continuă în domeniul managementului dosarului, respectiv al eticii profesionale și abilităților non-juridice, în cadrul cărora au fost formați 2.730 de grefieri. Merită de asemenea menționat că, în același proiect, a fost dezvoltată o platformă de formare digitală, prin intermediul căreia Școala derulează cursuri eLearning și diseminează la nivelul întregului personal auxiliar din cadrul sistemului judiciar materiale didactice scrise și audio-video relevante.

Odată cu implementarea acestui proiect, putem afirma că Școala a intrat într-o nouă fază de dezvoltare instituțională, determinată de noul statut adus de calitatea de titular de proiect. Acest statut a adus cu el foarte multe provocări impuse de condițiile tehnice și financiare specifice unor astfel de proiecte, provocări pe care le-am depășit însă cu succes, cu un grad de eligibilitate a cheltuielilor de 100%.

Întrucât rezultatele tehnice și financiare vorbesc singure, cred că este important să subliniez că unul dintre cele mai mari câștiguri obținute la nivel instituțional de către Școala Națională de Grefieri, ca urmare a derulării acestui proiect, a fost formarea unei echipe de management alcătuită din oameni entuziaști, creativi, competenți, maturi, care și-au însușit împreună un obiectiv comun – obținerea unor rezultate la nivel maxim.

Chiar dacă pe parcursul implementării proiectului componența echipei s-a modificat, valorile au rămas aceleași, oamenii care au plecat transferând din entuziasmul și dorința lor de a obține rezultate din ce în ce mai bune celor care i-au urmat, iar aceștia nu doar că s-au adaptat foarte bine acestor valori, dar le-au rafinat cu propriile perspective.

Mă înclin în fața tuturor colegilor cu care am început proiectul (poate cea mai dificilă etapă), cu care l-am derulat și cu care l-am încheiat, fiind recunoscător fiecăruia dintre ei pentru faptul că mi-au dat ocazia de a învăța ce înseamnă a face parte dintr-o adevărată echipă.

Astfel, dezvoltarea unei structuri organizaționale solide, cu roluri și responsabilități clare, în care gradul de colaborare și comunicare asertivă au fost ridicate, în care fluxurile de lucru au fost predictibile și în permanență îmbunătățite prin efortul comun, au făcut ca primul proiect de o asemenea anvergură derulat de Școala Națională de Grefieri în calitate de titular să fie un succes.

Obținând o asemenea experiență organizațională și prinzând încredere în forțele proprii, ne-am angajat instituțional în această perioadă să derulăm un al doilea proiect în același Program Operațional Capacitate Administrativă, în cadrul cererii de proiecte IP22/2022 – *Sprijin pentru implementarea de acțiuni de formare, ce are ca scop finanțarea de acțiuni de formare specializată care să sprijine calitatea și performanța sistemului judiciar.*

Noul proiect al Școlii, intitulat *Formare eficientă pentru practici etice, administrative și judiciare unitare (FEPEAJU)*, care se află deja în fază de contractare, urmărește obținerea de finanțare nerambursabilă pentru organizarea tuturor sesiunilor de formare profesională continuă a grefierilor din sistemul judiciar previzionate în acest moment pentru anii 2022-2023.

Potrivit documentației tehnice depuse, în cei 2 ani de formare, Școala Națională de Grefieri va organiza 184 acțiuni de formare continuă, dintre care 152 se vor derula în format face-to-face, iar restul de 32, în format online.

În privința sesiunilor de formare ce se vor derula face-to-face, 102 se vor derula la nivel centralizat, iar 50 se vor derula la nivel descentralizat, la sediul Înaltei Curți de Casație și Justiție, sediile curților de apel și/sau tribunalelor, respectiv al parchetelor de pe lângă acestea.

În final, întrucât ne aflăm într-o perioadă specială din an, profit de această ocazie pentru a transmite întregului personal din sistemul judiciar, în numele meu și al colegilor din cadrul Școlii Naționale de Grefieri, *Sărbători fericite și multă sănătate!*

Judecător Victor VĂDUVA,
Director adjunct SNG responsabil cu formarea profesională continuă

Forma echivalentă a ordinului european de anchetă în raport cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Loredana-Elena Holmanu, judecător
formator al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Prezentul articol își propune să prezinte modalitatea prin intermediul căreia pot fi obținute probe în cauzele penale transfrontaliere în raport cu Regatul Unit al Marii Britanii, după intrarea în vigoare a Acordului comercial și de cooperare încheiat de Uniunea Europeană și Marea Britanie.

Abstract

This article aims to present the way in which evidence can be obtained in cross-border criminal cases concerning the United Kingdom after the entry into force of the Trade and Cooperation Agreement between the European Union and the United Kingdom.

I. Aspecte introductive

Începând cu data de 01 ianuarie 2021 între statele membre ale Uniunii Europene, pe de o parte, și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, pe de altă parte, cooperarea judiciară în materie penală se realizează, în principal, în baza Acordului comercial și de cooperare, care reprezintă un nou cadru normativ internațional, ca urmare a retragerii Regatului Unit din Uniunea Europeană.

Acordul reglementează mai multe arii de interes din perspectiva relațiilor internaționale și este organizat în șapte părți cu 49 de anexe aferente și trei protocoale care vizează domenii precum: taxa pe valoare adăugată, domeniul vamal și securitatea socială.

Acordul este unul vast, însă, din perspectiva cooperării judiciare în materie penală interesează cu precădere: Titlul III cu denumirea „Cooperarea

în materie de asigurare a respectării legii și cooperarea judiciară în materie penală”, Titlul I care cuprinde dispoziții generale, Titlul II ce statuează cu privire la principiile de interpretare aplicabile acordului și Titlul final care prevede, printre altele, dispoziții referitoare la domeniul de aplicare teritorială, aplicarea provizorie, precum și intrarea în vigoare a acordului.

I.1. Aplicarea în timp

De la data de 01 ianuarie 2021 și până la data de 30 aprilie 2021 acordul s-a aplicat cu titlu provizoriu, o modalitate de aplicare specifică actelor internaționale, conform principiilor de drept internațional public, consfințite de art. 25 din Convenția de la Viena din 1969 privind dreptul tratatelor. Potrivit punctului 1 al articolului anterior citat din Convenția de la Viena,

un tratat poate fi aplicat provizoriu până la intrarea sa în vigoare dacă tratatul însuși prevede astfel, cum întocmai au stabilit părțile semnatare – UE și Regatul Unit – la art. 783 alin. (2) din acord.

La data de 29 aprilie 2021 după finalizarea tuturor formalităților, Uniunea Europeană a efectuat notificările prevăzute la art. 783 din Acordul comercial și de cooperare, inclusiv notificarea privind îndeplinirea cerințelor și procedurilor interne pentru stabilirea consimțământului de asumare a obligațiilor¹, iar acordul a intrat efectiv în vigoare la data de 01 mai 2021, fiind publicat în Jurnalul oficial al Uniunii Europene L 149/30.04.2021².

1.2. Aplicarea Acordului comercial și de cooperare în spațiul Uniunii Europene și în Regatul Unit

Referitor la aplicarea teritorială a actului internațional, relevante în acest sens sunt dispozițiile art. 217 alin. (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) conform cărora *acordurile încheiate de Uniune sunt obligatorii pentru instituțiile Uniunii și pentru statele membre*.

În privința statelor membre acordul este obligatoriu, iar de la momentul intrării sale în vigoare acesta face parte din ordinea juridică a dreptului Uniunii Europene. Sub acest aspect, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reținut în anul 1982, în *cauza Kupferberg & Cie. KG A.A., Mainz*³, de actualitate și în prezent, că statele membre sunt obligate să asigure respectarea obligațiilor care decurg din acordurile

încheiate de Comunitate, iar măsurile necesare pentru punerea în aplicare a dispozițiilor unui astfel de acord, urmează să fie adoptate în conformitate cu dreptul comunitar.

În Regatul Unit, Acordul comercial și de cooperare a fost aprobat de Parlament, fiind ratificat în dreptul intern prin Actul ”*European Union (Future Relationship) Act 2020*”⁴.

II. Cooperarea în materie penală între statele membre ale UE și Regatul Unit

Principalele forme de cooperare în materie penală - judiciare sau polițienești - reglementate în Partea a III-a din acord sunt: (i) *Schimbul de date ADN, de date privind amprentele digitale și de date privind înmatricularea autovehiculelor*; (ii) *Transferul și prelucrarea datelor din registrul cu numele pasagerilor*; (iii) *Cooperarea privind informațiile operative*; (iv) *Cooperarea cu EUROPOL*; (v) *Cooperarea cu EUROJUST*; (vi) *Predarea*; (vii) *Asistența reciprocă*; (viii) *Schimbul de informații privind cazierile judiciare*; (ix) *Combaterea spălării banilor și finanțării terorismului*; (x) *Indisponibilizarea⁵ și confiscarea*.

1. Art. 11 din Decizia (UE) 2021/689 a Consiliului din 29 aprilie 2021,

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2021.149.01.0002.01.RON&toc=OJ%3AL%3A2021%3A149%3ATOC

2. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_2021.149.01.0010.01.RON&toc=OJ%3AL%3A2021%3A149%3ATOC

3. Hotărârea din 26 octombrie 1982, Kupferberg, C-104/81, ECLI:EU:C:1982:362, parag. 11-12.

4. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2020/29/contents/enacted>

5. Traducerea oficială în cuprinsul acordului este „Închegarea”.

II.1. Asistența reciprocă - formă a cooperării judiciare în materie penală

Asistența reciprocă, ca formă a cooperării judiciare internaționale în materie penală, presupune, în esență, acordarea unui sprijin într-o cauză penală de către un stat (solicitat) la cererea unui alt stat (solicitant), cu scopul ca acesta din urmă să obțină probe necesare soluționării unei cauze, probe care se regăsesc pe teritoriul statului solicitat. În plus, asistența reciprocă internațională se poate concretiza și în notificarea actelor de procedură care se întocmesc pe parcursul unui proces penal.

La nivelul Consiliului Europei instrumentul juridic internațional adoptat în acest sens este *Convenția europeană privind asistența judiciară reciprocă în materie penală din 20 aprilie 1959*⁶, de natură să faciliteze schimbul de informații în cauzele penale între statele membre ale Consiliului Europei. Convenția are două protocoale aferente - Protocolul adițional la Convenția europeană de asistență judiciară reciprocă, încheiat la Strasbourg la 17 martie 1978 și Al doilea Protocol adițional, încheiat la Strasbourg la 8 noiembrie 2001 - toate acestea (atât convenția, cât și protocoalele sale) fiind ratificate în dreptul nostru intern prin Legea nr. 236 din 09 decembrie 1998⁷ și prin Legea nr. 368 din 15 septembrie 2004⁸.

Dacă între statele membre ale Consiliului Europei este incidentă Convenția din 1959, între statele membre ale UE principalele instrumente de cooperare în

domeniul asistenței judiciare în materie penală sunt: *Convenția cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene (Convenția din 2000)*⁹, aplicabilă pentru comunicarea actelor de procedură între statele membre ale UE (cu excepția Greciei și Croației), iar cu privire la probe, Directiva 2014/41/UE privind ordinul european de anchetă¹⁰.

Prin adoptarea Directivei 2014/41/UE, viziunea legiuitorului european a fost de a institui un sistem cuprinzător pentru obținerea probelor în cauzele cu o dimensiune transfrontalieră, pe baza principiului recunoașterii reciproce, care să înlocuiască toate instrumentele existente în acest domeniu la nivelul statelor UE și să includă pe cât posibil toate tipurile de probe.

Ca urmare a retragerii Regatului Unit din Uniunea Europeană, Directiva 2014/41/UE privind ordinul european de anchetă nu se mai aplică în raport cu Marea Britanie, fiind incidente în relația cu aceasta, dispozițiile din Titlul VIII al Părții a III-a din Acordul de cooperare, care reglementează asistența reciprocă. Articolul 633 din acord prevede că obiectivul titlului anterior menționat este de a completa dispozițiile și de a facilita aplicarea între statele membre, pe de o parte, și Regatul Unit, pe de altă parte, a:

(a) *Convenției europene de asistență judiciară în materie penală, încheiată la Strasbourg la 20 aprilie 1959, denumită în continuare „Convenția europeană de asistență judiciară reciprocă”;*

6. <https://rm.coe.int/16800656ce>

7. Publicată în M.Of. Partea I, nr. 492 din 21 decembrie 1998.

8. Publicată în M.Of. Partea I, nr. 913 din 07 octombrie 2004.

9. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0712\(01\)&from=RO](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0712(01)&from=RO)

10. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0041&from=RO>

(b) Protocolului adițional la Convenția europeană de asistență judiciară reciprocă, încheiat la Strasbourg la 17 martie 1978; și

(c) celui de Al doilea protocol adițional la Convenția europeană de asistență judiciară reciprocă, încheiat la Strasbourg la 8 noiembrie 2001.

Prin urmare, pentru asistența reciprocă în materie penală - fie că vorbim de obținerea de probe sau de a comunica acte de procedură - între statele membre ale Uniunii Europene și Regatul Unit, cadrul normativ de bază este reprezentat de Convenția europeană din anul 1959 și Protocoalele adiționale, acordul stabilind doar dispoziții de completare și de facilitare a aplicării actelor internaționale anterior enumerate.

II.1.1. Condițiile pentru a formula o cerere de asistență reciprocă în vederea obținerii de probe și formularul standard

Conform art. 636 din acord, autoritatea competentă a statului solicitant poate formula o cerere de asistență reciprocă numai dacă consideră că sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) cererea este necesară și proporțională în scopul procedurilor, ținând seama de drepturile persoanei suspectate sau acuzate și

(b) măsura sau măsurile de investigare indicate în cerere ar putea fi dispuse în aceleași condiții într-o cauză internă similară.

Condițiile prevăzute de art. 636 din acord sunt similare cu cele prevăzute de art. 6 din Directiva 2014/41/UE privind ordinul european de anchetă,

fiind păstrat principiul proporționalității la emiterea unei astfel de cereri, unul dintre principiile prioritare în reglementarea procedurilor cu elemente de extraneitate la nivelul statelor membre ale UE.

Principiul proporționalității, care a fost preluat după modelul ordinului european de anchetă, trebuie verificat în primul rând de autoritatea emitentă la momentul formulării cererii de asistență reciprocă, în acest sens fiind și dispozițiile Directivei 2014/41/UE: *”Autoritatea emitentă ar trebui să determine dacă probele solicitate sunt necesare și proporționale față de scopul procedurilor; dacă măsura de investigare aleasă este necesară și proporțională față de strângerea probelor în cauză și dacă, prin emiterea unui ordin european de anchetă, un alt stat membru ar trebui implicat în strângerea probelor respective.”*¹¹

În ceea ce privește formularul pe baza căruia se poate solicita asistența, până în prezent nu a fost elaborat un formular standard, acesta urmând a fi stabilit de către Comitetul specializat privind cooperarea în materie de asigurare a respectării legii și cooperare judiciară, prin adoptarea unei anexe, astfel cum prevăd dispozițiile art. 635 din acord.

După ce Comitetul specializat va adopta o decizie în acest sens, cererile de asistență reciprocă se redactează utilizând formularul-tip, însă, până la elaborarea unui astfel de formular, poate fi folosit orice model de cerere de asistență judiciară adaptat specificului stabilit de acord și de Convenția din 1959.

La completarea cererii de asistență reciprocă trebuie avute în vedere dispozițiile art. 14 din Convenția din 1959, care prevăd că aceasta trebuie să cuprindă

11. Paragraful 11 din preambulul Directivei 2014/41/UE.

informații cu privire la: (a) *autoritatea emitentă*; (b) *obiectul și motivul cererii*; (c) *în măsura posibilului, identitatea și naționalitatea persoanei în cauză*; (d) *numele și adresa destinatarului, dacă este cazul*; și *totodată, este necesară o descriere a faptelor și normele de drept incidente, luând în considerare pct. 2 al art. 15 din convenție.*

Având în vedere dispozițiile art. 9 din cel de-al doilea Protocol la Convenția din 1959, atunci când se formulează o cerere de audiere prin videoconferință, pe lângă informațiile prevăzute de art. 14 din convenție, trebuie să se indice motivul pentru care nu este oportun sau nu este posibil ca martorul ori expertul să fie prezent la audiere, denumirea autorității judiciare și numele persoanelor care vor efectua audierea.

II.1.2. Motive de refuz

Potrivit art. 639 din acord, pe lângă motivele de refuz prevăzute în Convenția europeană de asistență judiciară reciprocă și în protocoalele la aceasta, asistența reciprocă poate fi refuzată și atunci când s-ar încălca principiul *ne bis in idem*, adică în cazul în care persoana pentru care se solicită asistența și care face obiectul unei anchete penale, al unei urmăriri penale sau al altor proceduri, inclusiv proceduri judiciare, în statul solicitant, a fost judecată definitiv de un alt stat pentru aceleași fapte, cu condiția ca, în cazul în care a fost pronunțată o pedeapsă, aceasta să fi fost executată, să fie în curs de executare sau să nu mai poată fi executată în temeiul dreptului statului de condamnare.

Pe de altă parte, potrivit art. 2 din Convenția 1959 asistența judiciară va putea fi refuzată dacă:

1. *cererea se referă la infracțiuni considerate de partea solicitată fie infracțiuni politice, fie infracțiuni conexe la infracțiuni politice;*

2. *dacă partea solicitată consideră că îndeplinirea cererii este de natură să aducă atingere suveranității, securității, ordinii publice sau altor interese esențiale ale țării sale.*

Totodată, dată fiind natura juridică de tratat multilateral a Convenției din 1959, în baza căreia se desfășoară asistența reciprocă, trebuie avute în vedere și eventualele rezerve formulate, cu ocazia ratificării convenției, de către statele implicate.

Potrivit art. 2 pct. 1 lit. d) din Convenția de la Viena din 1969 privind dreptul tratatelor, prin expresia "rezervă" se înțelege o declarație unilaterală, oricare ar fi conținutul sau denumirea sa, făcută de un stat atunci când semnează, acceptă sau aprobă un tratat, ori aderă la acesta, prin care își manifestă intenția de a exclude sau modifica efectul juridic al unor dispoziții din tratat cu privire la aplicarea lor față de statul respectiv.

Astfel, față de instituția "rezervei", incidentă în raporturile de drept internațional public, atunci când se formulează o cerere de asistență reciprocă ce urmează a fi transmisă în Marea Britanie, în temeiul Convenției din 1959, este important să fie verificate toate rezervele formulate de aceasta la momentul ratificării convenției.

Spre exemplu, în ceea ce privește articolul 3 din Convenția 1959, care reglementează comisiile rogatorii, Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și-a rezervat dreptul de a nu proceda la audierea martorilor sau de a le solicita prezentarea de înregistrări ori alte documente în cazul în care potrivit legii sale aceștia sunt exceptați de la obligația de a depune mărturie¹².

12. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numSte=030&codeNature=2&codePays=UK>

De asemenea, atunci când se formulează către Marea Britanie o cerere de asistență reciprocă având ca obiect o comisie rogatorie ce vizează efectuarea unei percheziții sau punerea sub sechestru a unui bun, Regatul Unit, prin rezerva formulată la art. 5 parag. 1 din Convenție, solicită suplimentar îndeplinirea următoarelor condiții:

- a. infracțiunea care stă la baza comisiei rogatorii să fie pedepsită atât în temeiul legislației părții solicitante, cât și a legii Regatului Unit și*
- b. executarea comisiilor rogatorii să fie în concordanță cu legea Regatului Unit.*

II.1.3. Termenele pentru executarea cererilor și obligația de informare

La fel ca în cazul ordinului european de anchetă, Acordul comercial și de cooperare stabilește termene pentru executarea cererilor de asistență reciprocă în vederea asigurării unei cooperări rapide și eficiente între statele membre ale UE și Regatul Unit.

Astfel, în baza art. 640 alin. (1) din acord, statul solicitat trebuie să decidă dacă execută cererea de asistență reciprocă cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de cel mult 45 de zile de la primirea acesteia, informând statul solicitant de decizia luată.

Cererea de asistență reciprocă se execută cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de cel mult 90 de zile de la luarea deciziei menționate la alin. (1) al art. 640.

Dacă în cererea de asistență reciprocă se indică faptul că, din cauza termenelor procedurale, a gravității infracțiunii sau a altor împrejurări urgente, este necesar un termen mai scurt decât cel prevăzut la art. 640 sau dacă în cerere se indică faptul că măsura de asistență reciprocă se desfășoară la o anumită dată, statul solicitat va ține seama de această cerință, pe cât posibil.

În situația în care termenele de 45 și, respectiv, 90 de zile, nu pot fi respectate, autoritatea competentă a statului solicitat va informa fără întârziere autoritatea competentă a statului solicitant, prin orice mijloace, indicând motivele amânării și se va consulta cu autoritatea competentă a statului solicitant cu privire la calendarul adecvat pentru executarea cererii de asistență reciprocă.

Referitor la obligația de informare, conform art. 638 din acord, autoritatea competentă a statului solicitat este obligată să înștiințeze fără întârziere autoritatea competentă a statului solicitant, prin orice mijloace, dacă:

- (a) executarea cererii de asistență reciprocă este imposibilă datorită faptului că cererea este incompletă sau vădit incorectă sau*
- (b) autoritatea competentă a statului solicitat, în cursul executării cererii de asistență reciprocă, consideră, fără cercetări suplimentare, că ar putea fi oportun să se desfășoare măsuri de investigare care nu au fost prevăzute inițial sau care nu au putut fi indicate în momentul formulării cererii de asistență reciprocă, pentru a permite autorității competente a statului solicitant să ia măsuri suplimentare în cazul respectiv.*

II.1.4. Transmiterea cererilor

Articolul 641 din acord stabilește că pe lângă canalele de comunicare prevăzute în Convenția din 1959, în caz de urgență, orice cerere de asistență reciprocă, precum și informațiile spontane pot fi transmise prin intermediul Europol sau Eurojust, în conformitate cu dispozițiile titlurilor care reglementează cooperarea cu cele două instituții (Titlurile V și VI din Partea a III-a).

Conform art. 4 din Protocolul 2, care modifică art. 15 din Convenția din 1959, cererile de asistență judiciară, precum și orice informație promptă vor fi adresate în scris de Ministerul Justiției al părții solicitante Ministerului Justiției al părții solicitate și vor fi înapoiate pe aceeași cale. Totuși, ele pot fi adresate direct de autoritatea judiciară a părții solicitante autorității judiciare a părții solicitate și înapoiate pe aceeași cale¹³.

Referitor la mijloacele de transmitere, atunci când se transmite o cerere de asistență reciprocă direct către Marea Britanie, potrivit art. 15 pct. 9 din Convenția din 1959 (articol modificat prin art. 4 din cel de-al doilea Protocol), cererile pot fi trimise prin intermediul mijloacelor electronice de comunicație sau prin orice alt mijloc de telecomunicație, cu condiția ca partea solicitantă să fie pregătită să producă în orice moment, la cerere, o urmă scrisă a expedierii,

precum și originalul. Totuși, orice stat contractant poate, în orice moment, prin declarație adresată secretarului general al Consiliului Europei, să indice condițiile în care este pregătit să accepte și să răspundă cererilor primite pe cale electronică sau prin orice mijloc de telecomunicație. În acest sens, potrivit declarației făcute de Marea Britanie la momentul ratificării celui de-al doilea protocol, Autoritatea Centrală din Regatul Unit va accepta, în cazuri urgente, transmiterea cererilor prin fax, cu condiția ca cererea să fie trimisă ulterior prin poștă¹⁴.

În ceea ce privește traducerea actelor, în virtutea art. 16 pct. 2 din Convenția din 1959, Regatul Unit al Marii Britanii și-a rezervat dreptul ca toate cererile și documentele anexate transmise să fie traduse de autoritatea solicitantă în limba engleză¹⁵.

13. Pentru mai multe informații privind identificarea autorităților judiciare competente din Marea Britanie:

<https://www.gov.uk/government/publications/mla-guidelines-for-foreign-authorities-2012>

14. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numSte=182&codeNature=1&codePays=UK>

15. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numSte=030&codeNature=1&codePays=UK>

III. Concluzii

Este incontestabil faptul că, la nivelul statelor membre ale UE, ordinul european de anchetă reprezintă un instrument care asigură o cooperare rapidă și eficientă în vederea strângerii probelor în cauzele cu dimensiuni transfrontaliere, statele membre fiind obligate să răspundă unei solicitări cu aceeași rapiditate și același grad de prioritate ca într-o cauză internă similară.

Deși acest instrument nu se mai aplică în raport cu Regatul Unit al Marii Britanii, se observă că, la

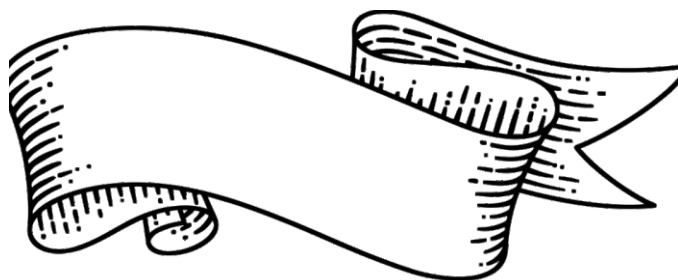
încheierea Acordului de cooperare, atât Uniunea Europeană, cât Regatul Unit au avut intenția de a păstra aceeași celeritate în procesul de cooperare, prin instituirea unor termene pentru executarea cererilor de asistență și prin posibilitatea de a trimite cererea fie direct autorității de executare, fie prin intermediul Europol sau Eurojust, ceea ce demonstrează că, în ciuda altor inconveniente ca urmare a retragerii Regatului Unit din Uniunea Europeană, acordul încheiat asigură o bază temeinică pentru o cooperare judiciară eficientă.

Cuvinte-cheie

probe, ordin european de anchetă, cerere de asistență reciprocă internațională în materie penală, Acordul comercial și de cooperare, Convenția Europeană de asistență judiciară reciprocă (1959), Eurojust.

Key words

evidence, European investigation order, request for international mutual assistance in criminal matters, Trade and Cooperation Agreement, European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters (1959), Eurojust.

**Procedura administrativă privind eliminarea din dosar a
mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară.
Decizia Curții Constituționale nr. 22/18 ianuarie 2018**

Andreea-Raluca Bratu, grefier
formator al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 22/2018 s-a constatat că dispozițiile art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „excluderea probei”, din cuprinsul lor, se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei. În lipsa intervenției legiuitorului în vederea punerii în acord a dispozițiilor Codului de procedură penală cu soluția instanței de control constituțional, în faza procesuală a camerei preliminare, se procedează la aplicarea în mod direct a deciziei, în temeiul caracterului său obligatoriu. Acest aspect asigură o rezolvare parțială - excluderea juridică a probelor nelegale, iar, în vederea complinirii modalităților în care se realizează și excluderea fizică, materială, la data de 16 iulie 2018, a fost emisă adresa nr. 6864/2018 a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, privind instituirea unei practici administrative unitare a instanțelor, care să asigure respectarea deciziei adoptate de instanța de contencios constituțional.

Abstract

By the Decision of the Constitutional Court no. 22/2018, „it was found that the provisions of art.102 par. (3) of the Criminal Procedure Code are constitutional insofar as the phrase “exclusion of evidence”, from their content, also means the elimination of the means of proof from the case file”. In the absence of the intervention of the legislator in order to reconcile the provisions of the Criminal Procedure Code with the solution of the constitutional review court, in the procedural phase of the preliminary chamber, the decision will be applied directly, based on its binding nature. This aspect ensures a partial solution - the legal exclusion of illegal evidence, and, in order to fulfill the ways in which the physical and material exclusion is carried out, on July 16, 2018, it was issued the address no. 6864/2018 of the President of the Superior Council of Magistracy, regarding the establishment of a unitary administrative practice of the courts to ensure compliance with the decision taken by the constitutional court.

Instituția camerei preliminare reprezintă o fază procesuală intermediară, de sine stătătoare¹, situată între urmărirea penală și faza judecătii, având drept

scop analizarea caracterului echitabil al urmăririi penale pentru a se putea proceda la judecarea acuzației.

---

1. M. Udrioiu (coord.), *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ed. 3, Ed. C.H.Beck, București, 2020, p.1815 – Irina Kuglay.

Judecătorul de cameră preliminară este chemat să verifice, fie din oficiu, fie la cererea părților și a persoanei vătămate, competența instanței sesizate cu rechizitoriu, legalitatea și regularitatea actului de sesizare, precum și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Potrivit dispozițiilor art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) C.pr.pen., în cazul în care au fost formulate cereri și/sau excepții referitoare la legalitatea actelor procesuale ori procedurale efectuate în faza de urmărire penală, ori la legalitatea probelor în sine, judecătorul de cameră preliminară, dacă le apreciază ca fiind întemeiate, sancționează, potrivit art. 280 – 282 C.pr.pen., actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii ori exclude una sau mai multe probe administrate.

Legalitatea administrării probelor presupune examinarea incidenței cazurilor de nulitate absolută sau relativă reglementate în art. 281 și art. 282 C.pr.pen., prin coroborarea dispozițiilor alin. (2) și alin. (3) ale art. 102 C.pr.pen. rezultând că sancțiunea excluderii probelor operează doar prin intermediul sancțiunii nulității².

Potrivit art. 102 alin. (3) C.pr.pen. în cazul în care s-a constatat nulitatea actului prin care s-a dispus sau autorizat administrarea unei probe ori prin care aceasta a fost administrată, proba obținută prin aceste acte nu poate fi folosită în procesul penal.

Sesizată la data de 06.12.2016 cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3), art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională prin Decizia

nr. 22/2018, a respins, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 345 alin. (3) și art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, dar a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor dispozițiile art. 102 alin. (3) din Codul de procedură penală, constatând că acestea *sunt constituționale* în măsura în care prin „*excluderea probei*”, din cuprinsul lor, **se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei**, apreciindu-se că excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal în procesul penal, *în lipsa înlăturării lor fizice din dosarele penale constituite la nivelul instanțelor*, este insuficientă pentru o garantare efectivă a prezumției de nevinovăție a inculpatului și a dreptului la un proces echitabil al acestuia³.

Decizia Curții Constituționale a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 177 din 26 februarie 2018, nefiind urmată, *nici până în prezent*, de intervenția legiuitorului în vederea punerii în acord a dispozițiilor Codului de procedură penală cu soluția instanței de control constituțional, astfel că, în faza procesuală a camerei preliminare, s-a procedat și se procedează în continuare la aplicarea în mod direct a deciziei, în temeiul caracterului său obligatoriu, acest aspect asigurând o rezolvare parțială – referitoare la excluderea juridică a probelor nelegale.

Aceasta, deoarece instanța de contencios constituțional, în paragraful 23 din decizie, a reținut că deși (...) „*excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal din procesul penal apare ca fiind o garanție suficientă a drepturilor fundamentale anterior menționate, **această garanție este una pur teoretică, în lipsa îndepărtării***”

2. I.C.C.J., Secția penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 31/C din 27 septembrie 2018.

3. Parag. nr. 24 din Decizia nr. 22/2018 a Curții Constituționale.

efective a mijloacelor de probă obținute în mod nelegal din dosarul cauzei. Mai mult, menținerea acestora în dosar, pe parcursul soluționării eventualelor căi ordinare și extraordinare de atac, ce pot fi invocate, nu poate produce decât același efect cognitiv contradictoriu, de natură a afecta procesul formării convingerii dincolo de orice îndoială rezonabilă a completului de judecată investit cu soluționarea cauzei, referitoare la vinovăția sau nevinovăția inculpatului.”

În lipsa unor dispoziții procedurale sau administrative, care să reglementeze modalitatea de a proceda atunci când încheierea prin care judecătorul de cameră preliminară a dispus excluderea unor probe și mijloace de probă aflate în dosarul de urmărire penală, atașat dosarului instanței, a rămas definitivă, punerea în practică a deciziei CCR a constituit o provocare pentru personalul din cadrul instanțelor.

În vederea stabilirii în mod unitar a modalităților în care se realizează excluderea fizică, materială, a probelor nelegale, în ședința din 04 iulie 2018, Comisia nr. 2 – „Resurse umane și organizare” din cadrul CSM a apreciat că nu se impune modificarea Regulamentului⁴ de ordine interioară al instanțelor judecătorești, hotărând, însă, informarea instanțelor cu privire la soluțiile identificate pentru eliminarea din dosar a mijloacelor de probă excluse, propuse în punctul de vedere al direcției de specialitate și însușite de către Comisie.

Astfel, la data de 16 iulie 2018, a fost emisă adresa nr. 6864/2018 a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, privind instituirea unei practici administrative unitare a instanțelor care să asigure respectarea Deciziei Curții Constituționale nr. 22/2018.

Potrivit acestei adrese, activitățile pe care le implică eliminarea din dosar a mijloacelor de probă excluse presupun următoarele operațiuni:

- „1. Desigilarea dosarului de urmărire penală.*
  - 2. Eliminarea fișelor corespunzătoare probelor excluse.*
  - 3. Resigilarea dosarului de urmărire penală cu menținerea numerotării inițiale a fișelor.*
  - 4. Întocmirea unui proces-verbal în care să se menționeze activitățile desfășurate și numărul de pagină al fiecărei fișe înlăturate din dosar, cu precizarea că procesul-verbal în care este consemnată operațiunea de înlăturare din dosar a probelor excluse urmează a se atașa atât în dosarul de urmărire penală, cât și în dosarul instanței.*
  - 5. Constituirea unui dosar separat, în care vor fi păstrate mijloacele de probă excluse.*
  - 6. Evidențierea operațiunii de înlăturare a mijloacelor de probă excluse într-un registru creat în acest scop, cu denumirea „Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară”. Acest registru se păstrează la greșierul-șef de secție și cuprinde următoarele mențiuni: număr de ordine, numărul dosarului în procedura de cameră preliminară, numărul și data rechizitoriului, data încheierii prin care s-a dispus excluderea probelor, modul în care a rămas definitivă și data rămânerii definitive, mijloacele de probă excluse, fișele și numărul volumului de dosar de unde au fost desprinse mijloacele de probă, data efectuării activității de îndepărtare a mijlocului de probă din dosar, observații, semnătura greșierului.*
- Activitățile enumerate la punctele 1, 2 și 3 trebuie realizate de către greșierul de ședință în prezența judecătorului de cameră preliminară.*

4. Aprobata prin HCSM nr. 1375/17.12.2015. ROIIJ nu a fost modificat până în prezent, dispozițiile din adresa nr. 6864/2018 nefiind transpuse. (s.n.)

Activitatea de la punctul 4 va fi realizată de grefierul de ședință, procesul - verbal întocmit urmând a fi semnat de către acesta și judecătorul de cameră preliminară.

Activitățile de la punctele 5 și 6 vor fi realizate de grefierul de ședință.”

În cele ce urmează propunem o detaliere a modalităților de punere în aplicare a adresei Consiliului Superior al Magistraturii, care ar putea fi utilă pentru grefierii ce dețin sarcini în legătură cu această activitate:

1. Atribuțiile legate de eliminarea din dosar a mijloacelor de probă **excluse** sunt stabilite, exclusiv, *în sarcina personalului din cadrul instanțelor de judecată*, nefiind prevăzută posibilitatea unei eventuale intervenții sau contribuții din partea personalului din cadrul parchetelor – aceste aspecte rezultă din enumerarea funcțiilor deținute de către persoanele desemnate a efectua operațiunile, referirile vizând funcții și atribuții specifice doar instanțelor de judecată - „*grefierul de ședință*”, „*grefierul șef de secție*”, „*judecătorul de cameră preliminară*”;

2. Activitatea concretă de eliminare din dosarul de urmărire penală a mijloacelor de probă excluse și actele de procedură ce trebuie întocmite sunt stabilite în sarcina exclusivă a completului de cameră preliminară constituit din judecătorul de cameră preliminară și grefierul de ședință care au participat la soluționarea dosarului în această fază a procesului penal;

2.1. Referirile la judecătorul de cameră preliminară

și grefierul de ședință au în vedere, de asemenea, exclusiv, completul constituit la instanța competentă să soluționeze cauza în fond, și nu pe cel constituit la instanța ierarhic superioară, investit cu soluționarea contestației – aceste aspecte, deși nu sunt indicate în mod expres, rezultând din dispozițiile care prevăd modalitatea de completare a registrului și persoana căruia îi revine această sarcină;

2.2. Aspectele menționate în paragraful anterior, privind judecătorul de cameră preliminară și grefierul de ședință de la instanța competentă să soluționeze cauza în fond, sunt valabile chiar și în ipoteza în care judecătorul de cameră preliminară de la această instanță a respins cererile și excepțiile formulate, iar în urma soluționării contestației, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, a dispus excluderea mijloacelor de probă;

2.3. Activitățile legate de eliminarea mijloacelor de probă excluse se vor efectua anterior înaintării dosarului la completul competent să soluționeze cauza în fond și fixării primului termen de judecată⁵.

3. Personalul din cadrul instanțelor implicat în cadrul acestor activități este reprezentat de *grefierul șef de secție, grefierul de ședință și judecătorul de cameră preliminară*, atribuțiile care revin acestora fiind următoarele:

3.1. *Grefierul-șef de secție (penală de la instanța de fond):*

- gestionează, alături de celelalte registre cuprinzând evidența activității instanței, Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară;

---

5. Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești – art. 109 alin. (4) „după rămânerea definitivă a încheierii prin care s-a dispus, în procedura în camera preliminară, începerea judecății, completul fixează primul termen de judecată, dispunând citarea părților, precum și, după caz, alte măsuri pentru pregătirea judecății, în condițiile legii.”

Cu toate că nu este prevăzut un moment de la care acest registru trebuie constituit, modalitatea de înființare a acestuia este identică cu cea a celorlalte registre în care se evidențiază activitatea instanțelor de judecată (de regulă la începutul fiecărui an calendaristic).

- **se asigură că registrul special constituit respectă rubricatura prestabilită:** număr de ordine, numărul dosarului în procedura de cameră preliminară, numărul și data rechizitoriului, data încheierii prin care s-a dispus excluderea probelor, modul în care a rămas definitivă și data rămânării definitive, mijloacele de probă excluse, filele și numărul volumului de dosar de unde au fost desprinse mijloacele de probă, data efectuării activității de îndepărtare a mijlocului de probă din dosar, observații, semnătura grefierului;

- **verifică periodic**, conform atribuțiilor conferite de regulament, **completarea corespunzătoare a registrului**, luând măsuri în vederea complinirii deficiențelor constatate.

La acele instanțe unde nu există secții, grefierul-șef al judecătoriei este cel care are în păstrare Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară, alături de celelalte registre stabilite potrivit Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești (în continuare ROIIJ)⁶.

3.2. *Grefierul de ședință (de la instanța competentă să soluționeze cauza în fond):*

- **desigilează dosarul de urmărire penală, în prezența judecătorului de cameră preliminară;**

În situația în care dosarul de urmărire penală cuprinde mai multe volume, grefierul de ședință va identifica mai întâi volumul/volumele din care trebuie să elimine filele corespunzătoare probelor excluse.

- **elimină filele corespunzătoare probelor excluse, în prezența judecătorului de cameră preliminară, procedând la extragerea/îndepărtarea efectivă a acestora din dosarul de urmărire penală;**

Prealabil acestei operațiuni, grefierul de ședință trebuie să identifice filele pe care trebuie să le elimine.

- **întocmește proces-verbal în care menționează activitățile desfășurate și numărul de file înlăturate din dosar;**

Procesul-verbal trebuie să poarte semnăturile grefierului de ședință și ale judecătorului de cameră preliminară. Având în vedere că un exemplar al acestuia trebuie atașat la dosarul de urmărire penală în locul filelor extrase, în lipsa unei prevederi exprese, procesul-verbal poate fi întocmit fie în două exemplare originale, fie într-un singur exemplar, urmând ca în acest caz, la dosarul de urmărire penală, să fie lăsată o copie a acestuia.

- **atașează procesul-verbal în original sau în copie, după caz, în care este consemnată operațiunea de înlăturare din dosar a probelor excluse în dosarul de urmărire penală, în locul filelor extrase;**

În situația în care filele corespunzătoare probelor excluse se regăsesc în mai multe volume ale dosarului de urmărire penală, procesul-verbal trebuie atașat în locul corespunzător tuturor filelor extrase, în fiecare dintre aceste volume.

- **resigilează dosarul de urmărire penală cu menținerea numerotării inițiale a filelor, în prezența judecătorului de cameră preliminară;**

Pentru resigilarea dosarului de urmărire penală grefierul de ședință va utiliza mijloacele și modalitățile de lucru stabilite în cadrul instanței în care își desfășoară activitatea, respectiv procedura de sigilare⁷ a dosarelor instanței.

6. Dispozițiile ROIIJ - art.87 se aplică în mod corespunzător.

7. Extras din ROIIJ - art. 95 alin. (3): „șnuruirea definitivă și aplicarea sigiliului, iar pe fața interioară a ultimei coperte (...) va certifica numărul filelor în cifre și, în paranteză, în litere.”

- atașează procesul-verbal, în original în dosarul instanței;

Sintagma *dosarul instanței* va avea în vedere faptul că operațiunea de excludere a mijloacelor de probă este specifică procedurii de cameră preliminară, astfel că actul procedural se va atașa la dosarul de cameră preliminară al instanței (care poartă indicativul a1).

- constituie/formează un dosar separat, în care vor fi păstrate mijloacele de probă excluse;

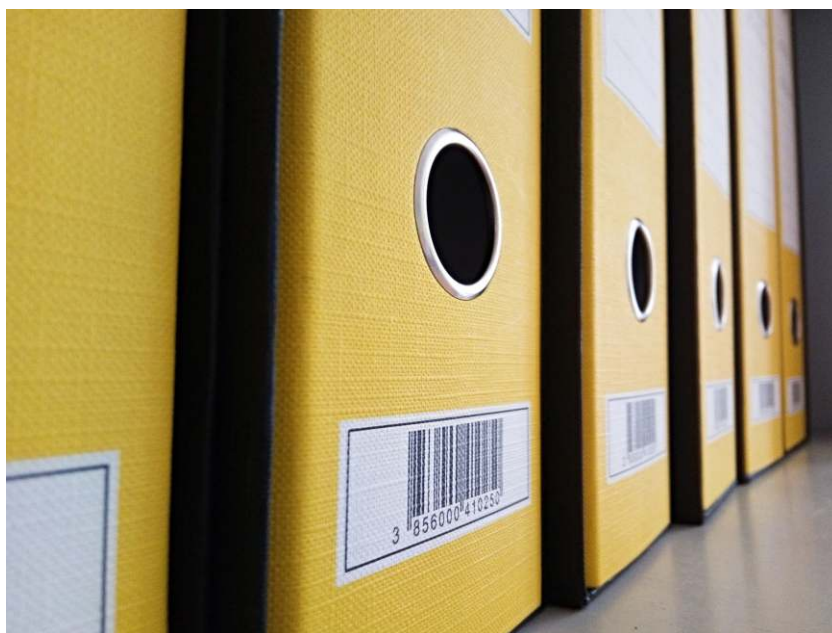
Această activitate presupune faptul că filele extrase vor fi copertate utilizând formatul tipizat al instanței, iar acest dosar va constitui, în fapt, un alt volum al dosarului instanței, pe coperta⁸ căruia se vor mai regăsi și următoarele: mențiunea cu privire la conținutul acestuia - „*mijloace de probă excluse*”, numărul volumului dosarului de instanță. Apreciem că numerotarea acestui volum trebuie să se realizeze în corespondență cu dosarul de cameră preliminară (va purta indicativul a1 și după caz, volumul II, III etc.).

Pentru o mai mare rigurozitate, apreciem, că un exemplar al procesului-verbal în care s-au menționat activitățile desfășurate și numărul de pagină al fiecărei file înlăturate din dosarul de urmărire penală ar trebui să se regăsească și în acest volum separat, constituind filele de început, în continuarea acestuia urmând a se regăsi filele extrase din dosarul de urmărire penală.

Operațiunea de constituire a acestui dosar separat, în fapt, așa cum arătam anterior, un volum separat al dosarului deja creat, nu presupune și crearea unui nou dosar în aplicația ECRIS. Este necesară, însă, actualizarea în aplicația ECRIS a numărului de volume aferent dosarului de cameră preliminară al instanței.

- completează rubricile în Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară cu următoarele mențiuni:

· numărul de ordine;

8. Denumirea instanței, secția, completul de judecată, numărul dosarului, numele sau denumirea părților, obiectul pricinii.

·numărul dosarului în procedura de cameră preliminară (dosarul instanței cu indicativul a1);

·numărul și data rechizitoriului;

·data încheierii prin care s-a dispus excluderea probelor, modul în care a rămas definitivă și data rămânerii definitive;

·mijloacele de probă excluse;

·filele și numărul volumului de dosar de unde au fost desprinse mijloacele de probă;

·data efectuării activității de îndepărtare a mijlocului de probă din dosar;

·eventuale observații;

·semnătura.

Apreciem că grefierul de ședință trebuie să desfășoare toate activitățile stabilite în sarcina sa și, deci, să completeze acest registru, numai după momentul rămânerii definitive a încheierii pronunțate de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă să soluționeze cauza în fond, indiferent de modalitatea rămânerii definitive – prin necontestare sau prin soluționarea contestației de către judecătorul/completul⁹ de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară.

De asemenea, considerăm că aceste activități trebuie realizate doar în momentul în care, de la instanța ierarhic superioară, s-a restituit dosarul împreună cu încheierea pronunțată în contestație, redactată și motivată de către judecătorul/completul de cameră preliminară din cadrul acesteia.

În situația în care încheierea prin care s-a dispus excluderea probelor este pronunțată direct de către judecătorul/completul de cameră preliminară de la

instanța ierarhic superioară, investit cu soluționarea contestației, apreciem că numărul și data acesteia vor trebui menționate în cadrul rubricii *data încheierii prin care s-a dispus excluderea probelor*.

În mod corespunzător, în cuprinsul procesului-verbal de consemnare a operațiunilor de înlăturare din dosar a probelor excluse se vor face referiri doar la încheierea pronunțată de către judecătorul/completul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, deoarece acesta este actul prin care au fost excluse mijloacele de probă și pe care se întemeiază toate operațiunile desfășurate de către grefierul de ședință și judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă să soluționeze cauza în fond.

3.3. Judecătorul de cameră preliminară (de la instanța competentă să soluționeze cauza în fond):

- participă la desigilarea dosarului de urmărire penală alături de grefierul de ședință;

- verifică identificarea de către grefierul de ședință a volumului/volumelor din care trebuie să elimine filele corespunzătoare probelor excluse;

- verifică identificarea de către grefierul de ședință a filelor care trebuie eliminate din dosarul de urmărire penală;

- participă la procesul de eliminare/extragere a filelor corespunzătoare probelor excluse din dosarul de urmărire penală, alături de grefierul de ședință;

- verifică și semnează procesul-verbal întocmit de către grefierul de ședință, în care au fost menționate activitățile desfășurate și numărul de pagină al fiecărei file înlăturate din dosar;

---

9. Articolul 54, alineatele (1) și (11) din Legea nr. 304/2004 au fost modificate prin Legea nr. 207/20 iulie 2018, publicată în M.O. nr. 636 din 20 iulie 2018.

- verifică atașarea de către grefierul de ședință a procesului-verbal, în original sau copie, după caz, în dosarul de urmărire penală, în locul filelor extrase;
- participă la resigilarea dosarului de urmărire penală de către grefierul de ședință, asigurându-se că s-a menținut numerotarea inițială a filelor acestuia;
- verifică atașarea procesului-verbal, în original, în dosarul de cameră preliminară al instanței;
- verifică constituirea de către grefierul de ședință a dosarului (volumului) separat, în care vor fi păstrate mijloacele de probă excluse, precum și atașarea procesului-verbal, în original sau copie, după caz, și la acest volum.

O situație aparte, legată de adresa nr. 6864/2018 a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, privește dosarele aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția Penală, deoarece în constituirea completurilor de judecată întâlnim nu grefierul de ședință, ci magistratul-asistent. Apreciem că în acest caz, activitățile aferente eliminării din dosar a mijloacelor de probă excluse vor fi efectuate în mod corespunzător de către magistratul-asistent și judecătorul de cameră preliminară¹⁰, eventual cu implicarea grefierului care exercită atribuții legate de participarea la ședința de judecată, actele de procedură și celelalte operațiuni putând fi realizate sub îndrumarea magistratului asistent, conform dispozițiilor¹¹ care reglementează activitatea administrativ-judiciară¹² a acestei instanțe.

Ne-am dori să putem spune că, în lipsa unor prevederi exprese în Codul de procedură penală și ROIIJ, aplicarea directă a deciziei CCR și a dispozițiilor adresei CSM sunt suficiente și oferă răspuns problemelor cu care s-au confruntat și se confruntă instanțele în ceea ce privește excluderea fizică a probelor și mijloacelor de probă din dosarul cauzei, dar, din păcate, trebuie să admitem că pasivitatea legiuitorului este de natură să determine, în continuare, apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii¹³.

O primă situație problematică vizează regimul dosarului, de fapt al volumului separat în care sunt păstrate mijloacele de probă excluse.

Aceasta, deoarece în paragraful 23 din Decizia nr. 22/2018 a Curții Constituționale se arată că deși (...) *„excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal din procesul penal apare ca fiind o garanție suficientă a drepturilor fundamentale anterior menționate, această garanție este una pur teoretică, în lipsa îndepărtării efective a mijloacelor de probă obținute în mod nelegal din dosarul cauzei. **Mai mult, menținerea acestora în dosar, pe parcursul soluționării eventualelor căi ordinare și extraordinare de atac, ce pot fi invocate, nu poate produce decât același***

10. Potrivit art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004, în materie penală, în cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul de judecată este format din 3 judecători, iar conform art. 311, procedura de judecată în cameră preliminară se desfășoară de un judecător din completul prevăzut la art. 31 alin. (1) lit. a).

11. Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 21.09.2004, cu modificările și completările ulterioare, disponibil pe pagina <https://www.scj.ro/Noutati>.

12. Conform art. 91 pct. 27 Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 21.09.2004, cu modificările și completările ulterioare - pentru evidența activității Înaltei Curți de Casație și Justiție se întocmesc și se păstrează următoarele registre: (...) Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară.

13. Paragraful 16 din Decizia CCR nr. 637/19 octombrie 2021, publicată în M.O. nr. 1155/6 decembrie 2021 prin care, între altele, a fost respinsă excepția referitoare la neconstituționalitatea dispozițiilor art. 346 alin. (3) lit. b) din Codul de procedură penală.

efect cognitiv contradictoriu, de natură a afecta procesul formării convingerii dincolo de orice îndoială rezonabilă a completului de judecată investit cu soluționarea cauzei, referitoare la vinovăția sau nevinovăția inculpatului.”

În opinia noastră, din cele mai sus reținute de CCR, rezultă că acest volum se va păstra exclusiv în arhiva instanței, nu se va regăsi la dosarul instanței, indiferent de stadiul procesual în care acesta se află – judecata în primă instanță sau în căile de atac – și va fi arhivat împreună cu tot dosarul instanței, în momentul în care dosarul va fi scos din arhiva curentă și mutat în arhiva depozit. În situația în care dosarul este scos din arhiva-depoziț ca urmare a declarării unei căi extraordinare de atac, volumul cuprinzând mijloacele de probă excluse nu va însoți dosarul, ci va fi păstrat în arhiva curentă până la momentul în care dosarul instanței va părăsi circuitul curent și se va reîntoarce în arhiva depozit.

În ceea ce privește regimul de consultare al volumului care conține probele excluse, suntem de părere că acesta ar trebui să fie cel reglementat la art. 93 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

A doua situație, care nu cunoaște o reglementare în prezent, dar pe care practica a constatat-o, vizează conținutul rechizitoriului ca urmare a aplicării deciziei CCR nr.22/2018¹⁴.

Astfel, în practică s-a ridicat problema dacă operațiunea de înlăturare materială a informațiilor trebuie să implice și referirile la aceste probe din

cuprinsul rechizitoriului, prin înlăturarea acelor pasaje, din cuprinsul acestuia, în mod corespunzător. Eliminarea pasajelor din rechizitoriu nu are semnificația remedierii unei deficiențe, a unei neregularități a rechizitoriului, ci constituie o operațiune materială, nu una de conținut juridic; ea are exact aceeași semnificație (de operațiune materială) pe care o are înlăturarea din dosar a mijloacelor de probă, iar înlăturarea acestora pasaje din rechizitoriu presupune identificarea lor (prin pagină, paragraf etc.), pentru ca dispoziția să poată fi adusă la îndeplinire¹⁵.

Încă de la momentul publicării deciziei CCR nr. 22/2018, chiar și ulterior adresei emise de către CSM, în practică s-au exprimat și opinii potrivit cărora desigilarea/resigilarea dosarului de urmărire penală reprezintă o operațiune ce ar trebui realizată de către grefierul de la parchet și nu de către grefierul de la instanță, or, implicit și operațiunea legată de înlăturarea pasajelor din rechizitoriu urmează aceleași situații practice diferite.

În acest sens exemplificăm cu două încheieri pronunțate de către completul de 2 judecători de cameră preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală:

1. I.C.C.J., Secția penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea nr. 31/C din 2 septembrie 2018

„(...) Legat de soluția de excludere a probelor, se mai constată că, prin Decizia nr. 22 din 18 ianuarie 2018 a Curții Constituționale (publicată în M. Of. nr. 177 din 26 februarie 2018), a fost admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 102 alin. (3)

14. M. Udriou (coord.), *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ed. 3, Ed. C.H.Beck, București, 2020, p.1839 – Irina Kuglay.

15. M. Udriou (coord.), *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ed. 3, Ed. C.H.Beck, București, 2020, p.1839-1840 – Irina Kuglay.

C. proc. pen. și s-a constatat că acestea sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „excluderea probei” din cuprinsul lor se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei.

Referitor la efectele acestei decizii și necesitatea aplicării sale chiar în absența unei norme de procedură care să reglementeze, în concret, modalitatea de excludere fizică a probelor, sunt valabile argumentele expuse în cazul Deciziei nr. 302/2017. Drept urmare, în conformitate cu Decizia nr. 22 din 18 ianuarie 2018 a Curții Constituționale, se va dispune îndepărtarea de la dosarul cauzei a acestor mijloace de probă și a suporturilor care conțin rezultatul măsurilor de supraveghere tehnică menționate.

Totodată, se va dispune și eliminarea referirilor la aceste mijloace de probă și eliminarea redării conținutului acestor mijloace de probă din rechizitoriul nr. X./P/2014 din 18 decembrie 2017 și din ordonanța nr. X./P/2014 din 21 martie 2018 de remediere a neregularităților actului de sesizare.

Eliminarea respectivelor mențiuni din conținutul actelor procesuale se impune în egală măsură și pentru aceleași rațiuni avute în vedere în Decizia nr. 22/2018 a Curții Constituționale, căci, în caz contrar, se anulează chiar efectul excluderii fizice a mijloacelor de probă, în condițiile în care despre existența și chiar conținutul acestora se face mențiune expresă și detaliată în rechizitoriu și în ordonanța de regularizare a actului de sesizare. Altfel spus, contrar rațiunilor ce determină îndepărtarea mijloacelor de probă a căror nulitate a fost constatată, s-ar ajunge ca faptele și împrejurările relevate prin probele excluse să fie în continuare cunoscute și evidențiate prin acte esențiale pentru soluționarea cauzei. (...)

Or, în speță, se constată că, pe lângă simpla indicare a acestor mijloace de probă și a modului în care s-a dispus autorizarea măsurilor de supraveghere tehnică, în cuprinsul rechizitoriului se procedează la analiza detaliată a acestora și la o amplă redare

a conținutului probelor obținute prin punerea în executare a măsurilor de supraveghere tehnică.

De asemenea, în cuprinsul ordonanței nr. X./P/2014 din 21 martie 2018, se procedează la înlăturarea neregularității actului de sesizare prin referire la conținutul mijloacelor de probă constând în procesele-verbale de redare a convorbirilor interceptate și prin redarea unor părți din conținutul acestor probe, declarate nule prin prezenta hotărâre.

Luând în considerare rațiunile ce au stat la baza Deciziei nr. 22/2018 a Curții Constituționale, păstrarea acestor mențiuni în cuprinsul celor două acte procesuale ar anula consecințele excluderii probelor nelegale și ar genera efectul invers celui urmărit de Curtea Constituțională prin decizia menționată, conducând, implicit, la afectarea prezumției de nevinovăție și a dreptului la un proces echitabil al inculpatului.

Cererile și excepțiile invocate în faza contestației nu au vizat regularitatea actului de sesizare și, pe cale de consecință, nici dispoziția de începere a judecării. Cu toate acestea, dată fiind succesiunea celor două încheieri pronunțate în prima fază a camerei preliminare, care fac corp comun, faptul că, prin încheierea din 12 februarie 2018, judecătorul de cameră preliminară a decis și asupra cererilor și excepțiilor referitoare la legalitatea probelor, dar și faptul că, prin încheierea de finalizare a procedurii din data de 17 aprilie 2018, s-a constatat legalitatea administrării probelor, se impune desființarea în parte a ambelor încheieri, rejudecarea în contestație având în vedere doar legalitatea măsurilor de supraveghere.

Drept urmare, dispoziția de începere a judecării cuprinsă în încheierea de finalizare a procedurii din data de 17 aprilie 2018 nu este afectată, iar trimiterea cauzei la parchet are o natură administrativă, fiind dispusă exclusiv pentru aducerea la îndeplinire a măsurii de excludere fizică a probelor declarate nule.

Pentru aceste considerente, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 2 judecători de cameră preliminară, în temeiul

art. 347 C. proc. pen. raportat la art. 345 și art. 346 C. proc. pen.:

.....
În temeiul art. 102 alin. (2)-(4) C. proc. pen., a exclus din materialul probator toate procesele-verbale de consemnare a rezultatelor activităților de supraveghere tehnică sus-menționate.

În conformitate cu Decizia nr. 22 din 18 ianuarie 2018 a Curții Constituționale, a dispus îndepărtarea de la dosarul cauzei a acestor mijloace de probă și a suporturilor care conțin rezultatul măsurilor de supraveghere tehnică menționate, precum și eliminarea referirilor la aceste mijloace de probă și eliminarea redării conținutului acestor mijloace de probă din rechizitoriul nr. X./P/2014 din 18 decembrie 2017 și din ordonanța nr. X./P/2014 din 21 martie 2018 de remediere a neregularităților actului de sesizare (excludere fizică).

A dispus ca măsura să fie dusă la îndeplinire de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție - Secția de combatere a infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție, căruia i s-a trimis dosarul de urmărire penală, urmând a fi restituit instanței de judecată.

A menținut celelalte dispoziții ale încheierilor atacate.”

2. I.C.C.J., Secția penală, completul de 2 judecători de cameră preliminară, încheierea din 22 octombrie 2018

„A constatat nulitatea ordonanței procurorului din data de 15 martie 2017, emisă în dosarul nr. X. al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București privind dispunerea efectuării expertizei contabile, precum și a ordonanțelor procurorului din datele de 11 decembrie 2017 și 14 decembrie 2017.

A exclus raportul de expertiză contabilă judiciară efectuat de expertul contabil I., depus la data de 19 iulie 2017, precum

și opiniile experților recomandați de inculpați.

A dispus eliminarea mijloacelor de probă excluse.

A comunicat prezenta încheiere Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București.

În termen de 5 zile de la comunicare procurorul va comunica completului dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei.”

Este adevărat, însă, că a trecut un interval de timp de la momentul pronunțării deciziei Curții Constituționale, perioadă în care a început să se cristalizeze o practică în sensul că excluderea materială a mijloacelor de probă din dosarul de urmărire penală este o operațiune ce trebuie să fie realizată de către instanțe¹⁶, prin intermediul grefei sale, după cum aceasta este și opinia exprimată în doctrină¹⁷. Situația eliminării pasajelor din rechizitoriu constituie însă o problemă a cărei rezolvare nu a conturat o practică majoritară, deși și aceasta tinde în același sens ca și în cazul excluderii probelor.

O ultimă situație rezultată din considerentele deciziei CCR nr. 22/2018, ce ar putea ridica probleme sub aspectul imparțialității, vizează pronunțarea soluției pe fond, prin îndepărtarea din memoria judecătorului fondului, anterior judecător de cameră preliminară, a tuturor informațiilor cunoscute în baza mijloacelor de probă excluse.

„Procesul dovedirii acuzației în materie penală, dincolo de orice îndoială rezonabilă, este unul complex (...) care trebuie finalizat prin pronunțarea unei soluții,

16. La seminarul online cu tema „Managementul dosarului în procesul penal”, organizat în perioada 01-02 noiembrie 2021 de către SNG, la care au participat 33 de grefieri din cadrul curților de apel și instanțelor arondate, precum și ÎCCJ, fiind întrebați cu privire la acest aspect, repondenții – cei care au avut astfel de soluții dispuse de către judecătorul de cameră preliminară, în unanimitate, au arătat că operațiunea de desigilare a dosarului de urmărire penală și eliminarea mijloacelor de probă se realizează la instanță.
17. M. Udrioiu (coord.), *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ed. 3, Ed. C.H.Beck, București, 2020, parg. 33, p1840 – Irina Kuglay.

bazate pe un raționament juridic ce trebuie să facă abstracție de informațiile furnizate de probele declarate nule” (paragraf 20 din decizia CCR nr. 22/2018); „(...) doar în aceste condiții instituția excluderii probelor își poate atinge finalitatea, aceea de a proteja atât judecătorul, cât și părțile de formarea unor raționamente juridice și de pronunțarea unor soluții influențate, direct sau indirect, de potențiale informații sau concluzii survenite ca urmare a examinării sau reexaminării empirice, de către judecător, a probelor declarate nule” (paragraf 27 din aceeași decizie).

În încheiere, ne exprimăm opinia în sensul că și în ipoteza în care s-ar concretiza propunerea legislativă de modificare a dispozițiilor Codului de procedură penală și s-ar desființa instituția camerei preliminare, aspectele de mai sus își mențin valabilitatea, decizia nr. 22/2018 a Curții Constituționale păstrându-și efectele și în situația în care judecătorul de fond va fi cel care va realiza verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală, nu în procedura de cameră preliminară, ci într-o procedură simplificată, parte a fazei de judecată.

Cuvinte-cheie

camera preliminară, judecătorul de cameră preliminară, rechizitoriu, excludere probe, eliminare mijloace de probă, decizia nr. 22/2018 a Curții Constituționale a României, adresa președintelui Consiliului Superior al Magistraturii nr. 6864/2018, practici administrative unitare

Key words

preliminary chamber, preliminary chamber judge, indictment, exclusion of evidence, elimination of the means of proof, Decision of the Constitutional Court no. 22/2018, address no. 6864/2018 of the President of the Superior Council of Magistracy, unitary administrative practices

Aspecte de natură teoretică și practică privind anularea cererii de chemare în judecată

Păun Andreea-Claudia,
cursant al Școlii Naționale de Grefieri¹

Rezumat

Prezentul studiu supune analizei aspectele teoretice și practice privind anularea cererii de chemare în judecată. Atare analiză tratează o problemă de actualitate, conturată la nivel procesual civil drept o sancțiune aplicabilă ca urmare a nerespectării cerințelor prevăzute de lege în cazul formulării unei cereri de chemare în judecată. Spre deosebire de analiza de la nivel jurisprudențial, care înglobează opinia unitară referitoare la necesitatea respectării exigențelor legale, la nivel doctrinar au fost formulate două opinii în ceea ce privește anularea cererii de chemare în judecată: pe de o parte, se apreciază faptul că anularea reprezintă o exigență a legii, care realizează un echilibru la nivelul procesului civil, iar pe de altă parte, sancțiunea este considerată drept un exces de zel în materie procesual civilă.

Abstract

The present study examines the theoretical and practical aspects of the annulment of the sue petition. Such an analysis treats a topical issue, outlined at the level of civil proceedings as a sanction applicable as a result of non-compliance with the requirements provided by law in case of filing a lawsuit. Unlike the case-law analysis, which includes the unitary opinion on the need to comply with legal requirements, at the doctrinal level two opinions were formulated regarding the annulment of the sue petition: on the one hand, it is considered that the annulment represents a requirement of the law, which achieves a balance at the level of the civil process, and on the other, hand the sanction is considered to be overzealous in civil procedural matters.

I. Cererea de chemare în judecată: exigențe legale și doctrinare

Cererea de chemare în judecată este apreciată drept „actul care pune în mișcare acțiunea civilă și se investește instanța cu soluționarea acesteia”². Cererea de chemare în judecată este considerată în egală măsură „mijlocul legal prin care se înfăptuiește sesizarea instanței cu un litigiu de natură civilă, în vederea rezolvării lui”³. Sesizarea instanței de

judecată este un drept⁴ consacrat atât la nivel constituțional⁵, cât și la nivelul legislației infraconstituționale⁶.

1. Cursant al SNG, promoția 2021.

2. *Cerere de chemare în judecată*, platformă online <https://legeaz.net/dictionar-juridic/cerere-de-chemare-in-judecata>, link accesat la 22.07.2021.

3. *Ibidem*.

4. Dreptul de acces la justiție sau liber acces la justiție.

5. A se vedea în acest sens art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție.

6. A se vedea în acest sens art. 6 din Codul de procedură civilă român.

La nivel constituțional, dreptul de a sesiza instanța de judecată este reglementat și înțeles ca acces liber la justiție. Liberul acces la justiție face parte din categoria drepturilor și a libertăților fundamentale și este reglementat în cadrul Titlului II privind drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, Capitolul I, art. 21 din Constituția României. Constituantul român prevede în cadrul acestui articol dreptul oricărei persoane de a se adresa justiției, în scopul apărării drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime⁷. Exercițarea dreptului de acces la justiție⁸ nu este susceptibilă de îngrădiri⁹. În strânsă legătură cu liberul acces la justiție, constituantul român prevede și dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor în termen rezonabil¹⁰. Liberul acces la justiție implică accesul la o instanță de judecată independentă¹¹,

imparțială și stabilită prin lege¹². În accepțiunea instanței de contencios constituțional, liberul acces la justiție „implică, printre altele, adoptarea de către legiuitor a unor reguli de procedură clare”¹³. Atunci când analizează liberul acces la justiție, Curtea Constituțională face trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului¹⁴ și accentuează faptul că legea trebuie să fie previzibilă, adică să fie „redactată cu suficientă precizie”¹⁵, în așa fel încât justițiabilii să cunoască și condițiile și termenele privind sesizarea instanțelor de judecată. În viziunea Curții Constituționale (care adoptă preceptele trasate la nivel internațional în cadrul motivării asupra excepțiilor de neconstituționalitate), trăsăturile pe care trebuie să le îndeplinească legea sunt previzibilitatea și accesibilitatea¹⁶.

7. A se vedea în acest sens Constituția României, art. 21 alin. (1), disponibilă în cadrul platformei http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=act2_1&par1=2#t2c1s0sba21, link accesat la data de 31.07.2021.

8. *Ibidem*, art. 21 alin. (2): „Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept”.

9. Cu toate acestea, la nivel jurisprudențial internațional se apreciază faptul că „Dreptul la instanță, la fel ca și dreptul de acces, nu are un caracter absolut: drepturile pot da naștere la limitări, dar nu pot restricționa accesul liber al unui individ într-un mod sau până la un punct astfel încât dreptul să fie afectat în însăși esența sa”, cu referire la Cauza Philis împotriva Greciei, conform platformei https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ROM.pdf, link accesat la data de 31.07.2021.

10. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului „termenul rezonabil poate începe să curgă chiar înainte de depunerea actului de deschidere a acțiunii în fața „instanței” căreia reclamantul îi solicită să soluționeze contestația”, cu referire la Cauza Golder împotriva Regatului Unit, https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ROM.pdf, link accesat la data de 31.07.2021.

11. A se vedea în acest sens opinia lui Victor Cătălin în lucrarea *Cum să recunoaștem și să evaluăm o democrație*, Editura Letras, Snagov, 2019, p. 142: „Independența justiției nu depinde de modul în care judecătorii își exercită îndatoririle, fiind determinată numai de dispozițiile constituționale care susțin sau încalcă acest principiu”.

12. A se vedea în acest sens I. Muraru, E.S. Tănăsescu (coordonatori), *Constituția României. Comentariu pe articole. Ediția 2*, Editura C.H.Beck, București, 2019, p. 161: „Acest aspect presupune existența unor instanțe reglementate prin lege și a unor reguli de procedură clare, accesibile și previzibile, dar și accesul efectiv la jurisdicția acestor instanțe în privința oricăror acte adoptate de autorități”.

13. „(...) în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile lor procesuale, inclusiv cele referitoare la căile de atac împotriva hotărârilor pronunțate de instanțele de judecată”, conform Deciziei Curții Constituționale a României nr. 189/2006 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, disponibilă în cadrul platformei <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/70499>, link accesat la data de 02.08.2021.

14. În mod punctual la *Cauza Rotaru contra României*.

15. A se vedea în acest sens *Cauza Rotaru contra României*, <https://jurisprudencedo.com/Rotaru-c.-Romaniei.html>, link accesat la data de 02.08.2021.

16. A se vedea în acest sens *Cauza Sunday Times contra Regatului Unit al Marii Britanii*: „În primul rând legea trebuie să fie suficient accesibilă, în sensul în care orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-o situație dată. În al doilea rând, norma legală trebuie să fie previzibilă, adică să fie enunțată cu suficientă claritate pentru a permite persoanei să își regleze conduita. Legea trebuie să determine cu un anumit grad de precizie situațiile în care este aplicabilă și consecințele încălcării sale”, conform platformei <https://jurisprudencedo.com/Sunday-Times-contra-Marea-Britanie-Libertatea-de-exprimare-Conditii-de-aplicare.html>, link accesat la data de 02.08.2021.

În ceea ce privește legislația infraconstituțională, sesizarea instanței de judecată este materializată în drept în cadrul art. 192 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă: „orice persoană se poate adresa justiției prin sesizarea instanței competente cu o cerere de chemare în judecată”¹⁷, în scopul apărării drepturilor și intereselor sale legitime. Prevederile anterior menționate pot fi subsumate astfel:

(1) Sesizarea instanțelor de judecată este un drept ce aparține oricărei persoane;

(2) Dreptul de acces la justiție implică sesizarea instanței competente cu soluționarea cauzei;

(3) Sesizarea instanței de judecată necesită formularea unei cereri de chemare în judecată.

Conform exigențelor legale, persoana care formulează cererea de chemare în judecată poartă denumirea de reclamant, iar persoana care este chemată în judecată va purta denumirea de pârât (calitatea persoanelor în proces poate să difere, în funcție de

etapele procesual civile¹⁸; spre exemplu: apelant și intimat în cazul exercitării căii de atac a apelului, contestator și intimat în cazul contestației, revizuent și intimat în cazul revizuirii unei hotărâri, sau creditor și debitor în cazul contestației la executare)¹⁹.

Legiuitorul român reglementează cererea de chemare în judecată în cadrul art. 194 din Codul de procedură civilă, precizând elementele pe care aceasta trebuie să le cuprindă, astfel:

- *numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoane juridice, denumirea și sediul lor*²⁰;

- *numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul reprezentării prin avocat, numele, prenumele acestuia și sediul profesional*²¹;

- *obiectul cererii și valoarea lui, după prețuirea reclamantului, atunci când acesta este evaluabil în bani, precum și modul de calcul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori, cu indicarea înscrisurilor*

---

17. A se vedea în acest sens art. 192 alin. (1) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicat în M. Of. al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, în temeiul art. XV din Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 753 din 16 octombrie 2014.

18. „În cadrul etapelor procesual civile, părțile poartă denumiri specifice. Astfel, la prima judecată părțile se numesc reclamant și pârât. În faza de judecată a apelului, părțile se numesc apelant și intimat. La judecata în recurs, părțile se numesc recurent și intimat. În contestație în anulare, părțile poartă denumirea de contestator și intimat. La judecata unei cereri de revizuire, părțile se numesc revizuent și intimat. În cazul executării silite, părțile poartă denumirea de creditor și debitor”, cu referire la părțile în procesul civil, conform platformei <http://portal.just.ro/303/Documents/21-partile%20in%20procesul%20civil-drepturi%20si%20obligatii.pdf>, link accesat la data de 02.08.2021.

19. A se vedea în acest sens art. 192 alin. (3) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, disponibil în cadrul platformei online <https://lege5.ro/gratuit/gyztajotgy/art-1-obiectul-si-scopul-codului-de-procedura-civila-codul-de-procedura-civila?dp=g43temjsa2to>, link accesat la data de 22.07.2021.

20. Conform art. 194 lit. a) Cod de procedură civilă: „De asemenea, cererea va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale pârâtului, dacă părțile posedă ori li s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile. Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul”, redat punctual conform platformei online <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/140271>, link accesat la data de 17.07.2021.

21. *Ibidem*, art. 194 lit. b): „Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile în mod corespunzător. Dovada calității de reprezentant, în forma prevăzută la art. 151, se va alătura cererii”.

corespunzătoare²²;

- *motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea*²³;

- *arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere*²⁴;

- *semnătura*²⁵.

Prin coroborare cu prevederile art. 148 C. pr. civ., cererea de chemare în judecată trebuie să fie formulată în scris²⁶. De asemenea, în temeiul art. 195 C. pr. civ., cererea de chemare în judecată trebuie să fie depusă în numărul de exemplare necesar pentru comunicare²⁷.

Prin coroborarea dispozițiilor anterior menționate cu prevederile art. 197 C. pr. civ., în cazul în care cererea este supusă timbrării, este necesar ca dovada achitării taxelor de timbru datorate să fie atașată cererii de chemare în judecată²⁸.

Activitatea de judecată realizată în baza cererii introductive de instanță nu este o activitate spontană, astfel că la nivel doctrinar se apreciază faptul că „exceptând unele situații, cu totul izolate, când judecătorul se autoînvestește, activitatea de judecată nu este spontană (...), cererea de chemare în judecată (...)

22. Conform art. 194 lit. c) Cod de procedură civilă: „Pentru imobile se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 104. Pentru identificarea imobilelor se vor arăta localitatea și județul, strada și numărul, iar în lipsă, vecinătățile, etajul și apartamentul, precum și, când imobilul este înscris în cartea funciară, numărul de carte funciară și numărul cadastral sau topografic, după caz. La cererea de chemare în judecată se va anexa extrasul de carte funciară, cu arătarea titularului înscris în cartea funciară, eliberat de biroul de cadastru și publicitate imobiliară în raza căruia este situat imobilul, iar în cazul în care imobilul nu este înscris în cartea funciară, se va anexa un certificat emis de același birou, care atestă acest fapt”, *cit. supra*, nota de subsol nr. 21.

23. Conform art. 194 lit. d) Cod de procedură civilă.

24. Conform art. 194 lit. e) Cod de procedură civilă: „Când dovada se face prin înscrisuri, se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile art. 150. Când reclamantul dorește să își dovedească cererea sau vreunul dintre capetele acesteia prin interogatoriul pârâtului, va cere înfățișarea în persoană a acestuia, dacă pârâtul este o persoană fizică. În cazurile în care legea prevede că pârâtul va răspunde în scris la interogatoriu, acesta va fi atașat cererii de chemare în judecată. Când se va cere dovada cu martori, se vor arăta numele, prenumele și adresa martorilor, dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a fiind aplicabile în mod corespunzător”, *cit. supra*.

25. Conform art. 194 lit. f) Cod de procedură civilă.

26. Cu trimitere la art. 146 Cod de procedură civilă: „(1) Orice cerere adresată instanțelor judecătorești trebuie să fie formulată în scris și să cuprindă indicarea instanței căreia îi este adresată, numele, prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, după caz, denumirea și sediul lor, numele și prenumele, domiciliul sau reședința reprezentanților lor, dacă este cazul, obiectul, valoarea pretenției, dacă este cazul, motivele cererii, precum și semnătura. De asemenea, cererea va cuprinde, dacă este cazul, și adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax ori altele asemenea. (2) Cererile adresate, personal sau prin reprezentant, instanțelor judecătorești pot fi formulate și prin înscris în formă electronică, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. (3) Dispozițiile alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care prezentul cod prevede condiția formei scrise a susținerilor, apărărilor sau a concluziilor părților ori a altor acte de procedură adresate instanțelor judecătorești. (4) În cazurile anume prevăzute de lege, cererile făcute în ședință, la orice instanță, se pot formula și oral, făcându-se mențiune despre aceasta în încheiere. (5) Dacă, din orice motive, cererea nu poate fi semnată la termenul când a fost depusă sau, după caz, la primul termen ce urmează, judecătorul va stabili identitatea părții prin unul dintre mijloacele prevăzute de lege, îi va citi conținutul cererii și îi va lua consimțământul cu privire la aceasta. Despre toate acestea se va face mențiune în încheiere. (6) Cererile adresate instanțelor judecătorești se timbrează, dacă legea nu prevede altfel”, <http://portal.just.ro/281/Documents/Legea%20nr.134-2010.pdf>, link accesat la data de 22.07.2021.

27. Cu trimitere la art. 149 Cod de procedură civilă: „(1) Când cererea urmează a fi comunicată, ea se va face în atâtea exemplare câte sunt necesare pentru comunicare, în afară de cazurile în care părțile au un reprezentant comun sau partea figurează în mai multe calități juridice, când se va face într-un singur exemplar. În toate cazurile este necesar și un exemplar pentru instanță. (2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul prevăzut la art. 148 alin. (4), grefierul de ședință fiind ținut să întocmească din oficiu copiile de pe încheiere necesare pentru comunicare. (3) Dacă obligația prevăzută la alin. (1) nu este îndeplinită, instanța va putea îndeplini din oficiu sau va putea pune în sarcina oricăreia dintre părți îndeplinirea acestei obligații, pe cheltuiala părții care avea această obligație. (4) În cazul în care cererea a fost comunicată, potrivit legii, prin fax sau prin poștă electronică, grefierul de ședință este ținut să întocmească din oficiu copii de pe cerere, pe cheltuiala părții care avea această obligație. Dispozițiile art. 154 alin. (6) rămân aplicabile”, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/140271>, link accesat la data de 17.07.2021.

28. Conform art. 197 Cod procedură civilă, lipsa timbrării sau timbrarea insuficientă va atrage anularea cererii de chemare în judecată.

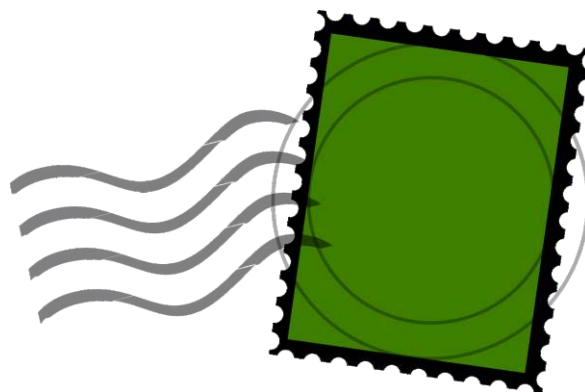
implică activarea judecătorului pentru a-și exercita prerogativele lui jurisdicționale, în limitele obiective și subiective marcate de cererea prin care a fost învestit, nici minus, nici plus sau *ultra petita*²⁹.

Pe de altă parte, se fundamentează ideea conform căreia „promovarea acțiunii civile în dreptul modern nu poate fi concepută în afara unei manifestări exprese de voință din partea reclamantului, concretizată într-o cerere de chemare în judecată”³⁰. Pornirea procesului civil are astfel ca element esențial, central, cererea de chemare în judecată, care, odată adresată instanței de judecată competente „îvestește instanța cu o cerere de competență acesteia”³¹. Totodată, sesizarea instanței de judecată cu o cerere introductivă atrage cu sine și materializează obligația judecătorilor „de a primi și soluționa cererile adresate instanței”³².

II. Lipsa unor elemente din cuprinsul cererii de chemare în judecată: regularizare și regim sancționator

În cazul în care cererea de chemare în judecată nu cuprinde elemente precum: numele și prenumele (pentru persoanele fizice) sau denumirea (pentru persoanele

juridice) oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt, semnătura părții sau a reprezentantului acesteia, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile. În cazul în care reclamantul nu face completările sau modificările dispuse de către instanță, cererea de chemare în judecată va fi anulată³³. De asemenea, în situația în care cererea nu este timbrată sau când este timbrată insuficient, iar reclamantul nu îndeplinește aceste lipsuri în termenul dispus de instanță, cererea va fi anulată în condițiile prevăzute de lege³⁴.

29. Ion Deleanu, *Regularizarea cererii de chemare în judecată*, Revista Dreptul, nr. 1/2014, pp. 13-14: „Totuși, judecătorul nu este un simplu „receptacol” al cererii, nici un „automat” distribuitor de justiție. Fără a ignora natura cererii și conținutul ei (reală, personală, mobilă, imobiliară, petitorie, posesorie etc.), nici scopul urmărit prin eventuala valorizare a cererii (realizarea dreptului, constatarea existenței sau inexistenței lui), judecătorul poate – și trebuie –, dacă este cazul: să recalifice cererea, calificată *nomen iuris* de către parte; să aprecieze necesitatea administrării tuturor probelor indicate de parte, dar și necesitatea administrării altor probe decât cele indicate de parte și chiar dacă aceasta se opune (...). Totdeauna însă fără excese, cu respectarea principiului disponibilității și a principiului contradictorialității”, articol disponibil în cadrul platformei <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=543691>, link accesat la data de 22.07.2021.

30. Ioan Leș, *Cererea de chemare în judecată în unele reglementări comunitare*, Curierul Judiciar, nr. 1/2009, p. 24, articol disponibil în cadrul platformei <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/curiju2009&div=14&id=&page=>, link accesat la data de 22.07.2021.

31. Sonia Florea, *Considerații privind regimul juridic aplicabil procedurii de regularizare a cererii de chemare în judecată potrivit Noului Cod de procedură civilă*, Revista Română de drept privat, nr. 5/2013, p. 56, articol disponibil în cadrul platformei <https://www.cceol.com/search/previewpdf?id=163891>, link accesat la data de 22.07.2021.

32. *Ibidem*.

33. A se vedea în acest sens art. 196 Cod de procedură civilă.

34. A se vedea în acest sens art. 197 Cod de procedură civilă.

În situațiile în care instanța constată lipsa elementelor esențiale din cererea de chemare în judecată, se vor aplica dispozițiile privind procedura de regularizare³⁵ a cererii de chemare în judecată. În doctrină se apreciază faptul că înainte de stabilirea primului termen de judecată, „cererea de chemare în judecată este supusă unui control administrativ al completului, aleatoriu stabilit, și a unei proceduri de completare și corectare a lipsurilor cererii, în interiorul unui termen stabilit de instanță”³⁶.

Procedura de regularizare a cererii de chemare în judecată este apreciată ca având un efect preventiv, în sensul de „a evita comunicarea unor cereri informale”³⁷, dar și de a evita „introducerea în circuitul procesual al instanțelor a unor astfel de cereri”³⁸. Astfel, în situația în care judecătorul constată faptul că cererea de chemare în judecată nu conține elementele prevăzute de lege, va pune în vedere părții (reclamantului) să suplinească aceste lipsuri. Această procedură are ca efect principal

învățirea instanței de judecată cu o cerere conformă cu exigențele legale, iar ca efect secundar protecția drepturilor părții, întrucât anularea cererii se va produce numai în situația în care aceasta nu a suplinat lipsurile, iar nu ca măsură apriorică în procedura prealabilă. La nivelul literaturii de specialitate s-a conturat faptul că procedura regularizării a avut în vedere „crearea unui mijloc procedural prin care să se evite punerea pe rolul instanțelor judecătorești a unor cereri informale”³⁹. Atare cereri ar conduce la împiedicarea bunei desfășurări a procesului, „cu consecința tergiversării acestuia și a efectuării de cheltuieli inutile, atât de către partea adversă, cât și de către sistemul judiciar”⁴⁰. În ceea ce privește anularea cererii de chemare în judecată, se apreciază faptul că atare sancțiune intervine numai în măsura în care „din cauza lipsurilor cererii de chemare în judecată, desfășurarea procesului ar fi dificilă”⁴¹. În completare, la nivelul literaturii de specialitate, o atare sancțiune trebuie să întrunească exigența proporționalității⁴².

35. Gheorghe-Liviu Zidaru, *Unele aspecte privind regularizarea cererii de chemare în judecată și noua reglementare a taxelor judiciare de timbru*: „Procedura regularizării cererii de chemare în judecată nu este cu totul nouă, art. 200 NCPC fiind succesorul dispozițiilor art. 114 C.pr.civ. Acest text de lege institua o procedură similară, el fiind însă foarte rar aplicat în practică. De aceea, atenția deosebită acordată art. 200 NCPC și, mai ales, aplicarea sa foarte exigentă în practica judiciară pot surprinde, cel puțin la prima vedere (...). Aceasta, întrucât la data modificării art. 114 C.pr.civ. prin OUG nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, cererile de chemare în judecată erau primite la registratură de judecătorul de serviciu, care se rezuma la o verificare sumară a cererii – îndeosebi din motive de timp, în cursul programului cu publicul fiind primite foarte multe cereri – și dispunea măsurile strict necesare pentru primul termen de judecată, de regulă, citarea pârâtului cu copie de pe cerere și înregistrări și cu mențiunea obligativității întâmpinării, respectiv citarea reclamantului, în măsura în care acesta nu dobândise termen în cunoștință la depunerea cererii. Verificarea sumară, adesea strict administrativă a cererii introductive era asociată ideii că măsurile necesare pentru complinirea lipsurilor vor fi luate de completul de judecată, la primul termen, faza scrisă fiind redusă la o simplă comunicare a cererii și a înregistrărilor atașate către pârât, precum și la depunerea întâmpinării de către acesta”, articol disponibil în cadrul platformei <https://www.juridice.ro/293074/unele-aspecte-privind-regularizarea-cererii-de-chemare-in-judecata-si-noua-reglementare-a-taxelor-judiciare-de-timbru-2.html>, link accesat la data de 22.07.2021.

36. Gabriel-Sandu Lefter, *Regularizarea cererii de chemare în judecată – instrument de realizare a dreptului la judecarea cauzei în termen optim și previzibil*, Revista Română de drept privat, nr. 4/2013, p. 114, articol disponibil în cadrul platformei <https://www.cceol.com/search/previewpdf?id=132243>, link accesat la data de 22.07.2021.

37. Gabriel-Sandu Lefter, *cit. supra*.

38. *Ibidem*.

39. Gabriel Boroi, Mirela Stancu, *Drept procesual civil*, Ediția a 5-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, 2020, p. 421.

40. *Ibidem*.

41. *Ibidem*, „Aceasta înseamnă că anularea cererii de chemare în judecată nu va interveni în mod implacabil pentru orice neregularitate constatată, ci numai în măsura în care, din cauza viciilor cererii de chemare în judecată, nu se pot realiza obiectivele urmărite de legiuitor prin instituirea amintitei proceduri”.

42. *Ibidem*.

Regularizarea cererii de chemare în judecată este conturată la nivel procesual civil în cadrul art. 200 alin. (3) astfel: „în cazul în care cererea nu îndeplinește cerințele prevăzute la art. 194-197, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile, cu mențiunea că, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării, trebuie să facă completările sau modificările dispuse, sub sancțiunea anulării cererii”⁴³. Regularizarea cererii de chemare în judecată implică emiterea unei rezoluții de către judecător, care este comunicată reclamantului⁴⁴. În cazul în care reclamantul nu face completările sau modificările dispuse în termenul stabilit, cererea de chemare în judecată urmează să fie anulată. În literatura de specialitate se consideră că „anularea cererii nu intervine pentru orice lipsuri formale ale cererii de chemare în judecată (...)”⁴⁵, sancțiunea fiind supusă respectării exigențelor proporționalității. Totodată se conturează faptul că „ideea de proporționalitate între ingerința într-un drept fundamental și motivul de interes public care o justifică trebuie în cazul în care cererea de chemare în judecată nu cuprinde să devină una firească, de natură a orienta interpretarea și aplicarea cotidiană a normelor procesuale”⁴⁶. Jurisprudența de la nivel intern fundamentează ideea conform căreia „miza litigiului pentru părți și necesitatea soluționării grabnice ar trebui să primeze

față de necesitatea complinirii unor lipsuri mai puțin formale, care nu sunt de natură a afecta – cel puțin nu în mod iminent – buna desfășurare a judecății și finalitatea procedurii prealabile scrise”⁴⁷.

Aspectele supuse prezentului studiu sunt reprezentate de analiza sancțiunii anulării cererii de chemare în judecată pentru următoarele motive: nedepunerea cererii de chemare în judecată în suficiente exemplare, lipsa timbrării cererii, neîndeplinirea obligației de certificare pentru conformitate cu originalul, lipsa dovezii calității de reprezentant, neindicarea pârâtului.

II. Problematici privind anularea cererii de chemare în judecată: între echilibru și exces de zel la nivel procesual civil

A. Anularea cererii de chemare în judecată pentru nedepunerea în suficiente exemplare

În doctrină au fost conturate două opinii privind sancțiunea anulării cererii de chemare în judecată pentru neîndeplinirea exigențelor legale. O primă opinie conturează faptul că anularea cererii de chemare în judecată pentru nedepunerea în suficiente exemplare este o sancțiune întemeiată, conformă exigențelor legii. Într-o altă opinie, se apreciază că o atare sancțiune tinde să fie excesivă. Față de această ultimă opinie, vom evidenția mai multe aspecte particulare.

---

43. Redat punctual conform Codului de procedură civilă.

44. A se vedea cu titlu de exemplu Încheierea civilă din 26.01.2015, Judecătoria Sectorului 1 București, Secția civilă, *Procedura regularizării*: „Prin rezoluția judecătorului, comunicată petentului la data de 09.04.2014, s-a pus în vedere acestuia să indice următoarele: valoarea obiectului cererii și modul de calcul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori cu indicarea înscrisurile corespunzătoare (...)”, jurisprudență redată punctual după Florina Popa, Alin Speriusi-Vlad, Alexandra Bob, *Exerciții de procedură civilă pe noul Cod*, Editura C.H. Beck, București, 2017, p. 171.

45. Gheorghe-Liviu Zidaru, *Unele aspecte privind regularizarea cererii de chemare în judecată și noua reglementare a taxelor judiciare de timbru*, cit. supra, nota de subsol nr. 36: „Este însă absolut necesar ca instanța să aibă în vedere scopul urmărit de legiuitor la edictarea dispoziției legale respective, pentru a aplica textul de așa manieră încât să răspundă acestui scop, iar nu într-o manieră excesiv de formalistă și de rigidă, care nu ține cont de intenția reală a legiuitorului”.

46. *Ibidem*.

47. Florina Popa, Alin Speriusi-Vlad, Alexandra Bob, *op. cit.*, p. 171.

În primă opinie, se apreciază faptul că sancțiunea anulării cererii de chemare în judecată, inclusiv în cazul lipsei depunerii cererii în suficiente exemplare, este o sancțiune proporțională. În sensul menționat anterior, Curtea Constituțională română conturează ca exigență faptul că această sancțiune „are drept scop remedierea unor lipsuri ale acțiunii introductive, astfel încât, la momentul demarării procedurii de fixare a primului termen de judecată, aceasta să cuprindă toate elementele prevăzute de art. 194 din Codul de procedură civilă”⁴⁸. Voința legiuitorului a fost aceea de a disciplina părțile și de a conduce la „respectarea principiului celerității și a dreptului la un proces echitabil”⁴⁹. De asemenea, în cazul anulării, se apreciază faptul că legiuitorul român⁵⁰ a instituit și o măsură de protecție față de o posibilă încălcare a dreptului de acces la justiție, în sensul posibilității

formulării unei cereri de reexaminare. Acest remediu reprezintă în viziunea constituentului român o procedură ce respectă drepturile părților, în mod punctual dreptul reclamantului⁵¹. De asemenea, prin raportare la Decizia nr. 97/2014 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 194, 197 și 200 din Codul de procedură civilă, procedura regularizării a fost considerată ca având „rolul de a degreva instanțele de judecată de cereri incomplete, fiind de natură a pregăti judecata sub toate aspectele sale”⁵².

Un caz practic privind prima opinie reliefată este conturat prin Sentința civilă nr. 2031 din 11.04.2013, pronunțată Judecătoria Arad, în dosarul nr. 3850/55/2013⁵³. În sensul menționat anterior, „deși reclamanta a depus în termenul acordat dovada achitării taxei judiciare de timbru și a timbrului judiciar, (...) acesta nu a înțeles

48. A se vedea în acest sens D.C.C. 479 din 21 noiembrie 2013 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 200 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 59 din 23 ianuarie 2014, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/154791>, link accesat la data de 17.07.2021.

49. *Ibidem*.

50. Gheorghe Liviu-Zidaru, *cit. supra*: „Considerăm că dispozițiile art. 195 NCPC, care privesc anume cererea de chemare în judecată, sunt speciale și derogatorii față de prevederile art. 149 alin. (3) NCPC, aplicabile oricărei cereri adresate instanței, din care rezultă că instanța poate – dacă sunt create condițiile organizatorice și financiare necesare, ceea ce în prezent nu este cazul – să îndeplinească din oficiu ori să pună în sarcina oricăreia dintre părți obligația de a depune cererea în numărul de exemplare prevăzut de art. 149 alin. (1) NCPC. Această dispoziție constituie un temei legal pentru acele situații în care instanța poate efectiv să complinească o lipsă punctuală – e.g., au fost depuse 7 exemplare de pe motivele de apel, în loc de 9, iar amânarea judecării nu este o soluție adecvată față de urgența pricinii, însă nu are nicidecum ca scop să exonereze părțile de obligațiile ce le revin potrivit legii, mizând pe împrejurarea că aceste obligații vor fi îndeplinite de instanță. În acest sens, trebuie menționat că grefierii sunt o resursă umană cu o înaltă calificare, al căror timp nu poate fi irosit cu activități de fotocopiare, pentru a nu mai vorbi despre insuficiența și starea precară a fotocopiatoarelor”.

51. Gheorghe Liviu-Zidaru, *cit. supra*: „O astfel de procedură nu este de natură să afecteze însăși esența dreptului protejat, având în vedere că este însoțită și de garanția conferită de dreptul de a formula o cerere de reexaminare prevăzută de art. 200 alin. (4) din Codul de procedură civilă”.

52. A se vedea în acest sens D.C.C. 97 din 27 februarie 2014, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 310 din 28 aprilie 2014: „Prin această procedură se realizează și o protecție a părâtului, căruia i se comunică o cerere de chemare în judecată completă față de care va putea formula apărări prin întâmpinare. Spre deosebire de reglementarea art. 200 din actualul cod de procedură civilă, vechea reglementare, din Codul de procedură civilă din 1865, presupunea, în vederea remedierii cererilor incomplete, acordarea de noi termene, care, de cele mai multe ori, conduceau la prelungirea procesului, afectându-se astfel termenul optim și previzibil. Totodată, atrăgea angajarea de noi cheltuieli atât ale părților, cât și din partea instanței”, conform platformei online <https://lege5.ro/Gratuit/gm4tmmrxgy/decizia-nr-97-2014-referitoare-la-respingerea-excepției-de-neconstituționalitate-a-dispozițiilor-art-194-197-si-200-din-codul-de-procedura-civila>, link accesat la data de 17.07.2021.

53. Având ca obiect reexaminarea încheierii de anulare, dispusă în cadrul procedurii de regularizare, ce se poate consulta în cadrul platformei <https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-85xvhva/>, link accesat la data de 22.07.2021.

să mai depună și un exemplar de pe formularul inițial (care echivalează cu însăși cererea de chemare în judecată) (...)”⁵⁴. Instanța de judecată analizează o problemă importantă întâlnită la nivel practic, în ceea ce privește interpretarea prevederilor privind obligația instanțelor de a îndeplini obligațiile uneia dintre părți, pe cheltuiala acesteia din urmă. Conform art. 149 alin. (1) din Codul de procedură civilă, „când cererea urmează să fie comunicată, ea se va face în atâtea exemplare câte sunt necesare pentru comunicare”⁵⁵, fiind obligatoriu și un exemplar pentru instanța de judecată. În cazul în care obligația prevăzută anterior nu este îndeplinită, legiuitorul prevede posibilitatea instanței de a îndeplini obligația, din oficiu, sau de a pune în sarcina oricăreia dintre părți îndeplinirea sa, suportând cheltuielile partea care avea această obligație⁵⁶. Cu toate acestea, instanța de judecată a apreciat faptul că în speța dată⁵⁷ nu se vor aplica dispozițiile art. 149 alin. 3 C.pr.civ. „întrucât acestea intervin după stabilirea primului termen de judecată,

când cererea nu mai poate fi anulată (...); în această fază, sancțiunea nedepunerii cererii în exemplare suficiente este anularea”⁵⁸.

În altă opinie, la nivel doctrinar se apreciază faptul că „lipsa exemplarelor suficiente nu poate constitui un element esențial al cererii de chemare în judecată”⁵⁹, o atare sancțiune „apare ca excesivă, atât timp cât depunerea oricărei alte cereri, ulterior primului termen de judecată, nu ar atrage nicio sancțiune”⁶⁰.

Anularea cererii de chemare în judecată este considerată „o sancțiune de natură să îngreuească, fie și temporar, accesul reclamantului la justiție, care este o componentă a dreptului constituțional și convențional la un proces echitabil”⁶¹. Se consideră faptul că această sancțiune „trebuie să fie proporțională cu motivele care o justifică (...); ideea de proporționalitate între ingerința într-un drept fundamental și motivul de interes public care o justifică trebuie să devină una firească, de natură a orienta interpretarea și aplicarea cotidiană a normelor procesuale”⁶².

---

54. *Ibidem*.

55. Conform art. 149 alin. (1) Cod de procedură civilă: „Când cererea urmează a fi comunicată, ea se va face în atâtea exemplare câte sunt necesare pentru comunicare, în afară de cazurile în care părțile au un reprezentant comun sau partea figurează în mai multe calități juridice, când se va face într-un singur exemplar. În toate cazurile este necesar și un exemplar pentru instanță”, conform platformei <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/140271>, link accesat la data de 22.07.2021.

56. Conform art. 149 alin. (3) Cod de procedură civilă: „Dacă obligația prevăzută la alin. (1) nu este îndeplinită, instanța va putea îndeplini din oficiu sau va putea pune în sarcina oricăreia dintre părți îndeplinirea acestei obligații, pe cheltuiala părții care avea această obligație”, *cit. supra*.

57. *Cit. supra*, nota de subsol nr. 54: „Instanța a anulat cererea în principal pentru faptul că reclamanta nu a depus în două exemplare formularul de cerere, astfel încât să fie comunicat și părâtei. Or, atât timp cât reclamanta nu a depus încă un formular de cerere în termenul acordat de instanță în acest sens, conform art. 200 alin. 6 teza ultimă, în cererea de reexaminare nu mai este posibilă complinirea lipsurilor”.

58. A se vedea în acest sens Codul de procedură civilă, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/140271>, link accesat la data de 22.07.2021.

59. Mircea Ursuța, *Scurte considerații cu privire la elementele obligatorii ale cererii de chemare în judecată în NCPC*, articol disponibil în cadrul platformei <https://www.juridice.ro/282448/scurte-consideratii-cu-privire-la-elementele-obligatorii-ale-cererii-de-chemare-in-judecata-in-ncpc.html>, link accesat la data de 22.07.2021.

60. *Ibidem*.

61. Gheorghe-Liviu Zidaru, *cit. supra*.

62. *Ibidem*.

În raport cu exigențele constituționale, se conturează faptul că orice limitare a liberului acces la justiție „trebuie să fie temeinic justificată, analizându-se în ce măsură dezavantajele create de ea nu cumva depășesc posibilele avantaje”⁶³.

B. Anularea cererii de chemare în judecată pentru neîndeplinirea obligației de certificare pentru conformitate cu originalul

Anularea cererii de chemare în judecată pentru neîndeplinirea obligației de certificare pentru conformitate cu originalul a copiilor de pe înscrisurile anexate cererii de chemare în judecată a fost apreciată drept o sancțiune „disproporționată prin raportare la scopul urmărit prin instituirea procedurii regularizării (...)”⁶⁴. Pe de altă parte, s-a conturat faptul că „legiuitorul a prezumat importanța sa în vederea asigurării unui cadru procesual eficient, apt să conducă la pronunțarea soluției în cauză”⁶⁵.

La nivel practic, instanțele de judecată au procedat

la anularea cererii de chemare în judecată pentru lipsa certificării pentru conformitate cu originalul. Conform jurisprudenței de la nivel intern⁶⁶, instanța procedează la verificarea înscrisurilor depuse de către reclamant la dosarul cauzei, iar în situația în care constată că acesta nu a certificat înscrisurile, ci a atașat simple copii xerox ale înscrisurilor certificate, va pune în vedere suplinirea lipsurilor. Dacă după îndeplinirea termenului prevăzut de lege pentru suplinirea acestor lipsuri reclamantul nu își îndeplinește obligația, instanța de judecată va proceda la anularea cererii de chemare în judecată⁶⁷. Față de acest ultim aspect, s-a apreciat faptul că „judecătorul trebuie să aibă certitudinea că veridicitatea înscrisurilor depuse la dosarul cauzei este asumată de către reclamant prin aplicarea mențiunii (...) privind conformitatea cu originalul”⁶⁸. O atare sancțiune este considerată întemeiată, prin raportare la efectele pe care le-ar putea produce lipsa certificării pentru conformitate, astfel că judecătorul nu ar putea să verifice veridicitatea înscrisurilor în cadrul procesului.

63. Decizia Curții Constituționale nr. 266 din 7 mai 2014, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 200 din Codul de procedură civilă, precum și celor ale art. 2 alin. (1) și (1²) și art. 60¹ din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 464 din 25 iunie 2014, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/159260>, link accesat la data de 22.07.2021.

64. Andreea Alina Danciu, *Aspecte controversate privind regularizarea cererii de chemare în judecată*, cu trimitere la opiniile doctrinare existente la nivel intern, pe care le consideră lipsite de fundament juridic, articol disponibil în cadrul platformei online <http://revista.universuljuridic.ro/aspecte-controversate-privind-regularizarea-cererii-de-chemare-judecata/>, link accesat la data de 22.07.2021.

65. *Ibidem*.

66. Încheiere civilă nr. 2483/2013, Tribunalul Specializat Cluj, Decizii comerciale (litigii cu profesioniști) - CA Cluj 2013, <https://legeaz.net/spete-comercial-litigii-profesionisti-cluj-2013/incheierea-civila-2483-2013-cluj-tgx>, link accesat la data de 03.08.2021.

67. *Ibidem*, „În urma verificării înscrisurilor, instanța constată reclamantul a atașat copii ale unor înscrisuri certificate pentru conformitate, astfel încât certificarea și semnătura nu sunt originale, ci sunt xeroxate, motiv pentru care instanța invocă din oficiu excepția nulității acțiunii și reține cauza în pronunțare, pe această excepție”.

68. Andreea Alina Danciu, *Aspecte controversate privind regularizarea cererii de chemare în judecată*, cu trimitere la opiniile doctrinare existente la nivel intern, pe care le consideră lipsite de fundament juridic, articol disponibil în cadrul platformei <http://revista.universuljuridic.ro/aspecte-controversate-privind-regularizarea-cererii-de-chemare-judecata/>, link accesat la data de 22.07.2021.

C. Anularea cererii de chemare în judecată ca netimbrată

Lipsa timbrării atrage la nivel procesual civil anularea cererii de chemare în judecată.

În jurisprudența Curții Constituționale a României s-a apreciat faptul că instituirea taxei judiciare de timbru nu este de natură să obstrucționeze liberul acces la justiție⁶⁹, iar anularea cererii de chemare în judecată pe motivul lipsei timbrării este una „justificată de faptul că taxele judiciare de timbru reprezintă o condiție legală pentru începerea proceselor civile”⁷⁰. Pentru a dezvolta acest raționament, ne vom raporta la un caz practic relevant. La data de 10 ianuarie 2018, Curtea de Apel Iași – Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 39 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 80/2013⁷¹. În motivarea excepției s-a arătat faptul că „instanța nu poate dispune discreționar anularea cererii de chemare în judecată, într-o procedură administrativă, desfășurată în camera de consiliu, fără citarea părților”⁷².

Curtea Constituțională a statuat faptul că procedura de regularizare a cererii de chemare în judecată oferă reclamantului posibilitatea complinirii lipsurilor, „inclusiv pe cele referitoare la neplata taxei judiciare de timbru corespunzătoare, astfel că anularea cererii nu intervine de plano”⁷³. Arată totodată că „instanța de judecată se pronunță asupra unei probleme ce privește exclusiv buna administrare a justiției”⁷⁴. În ceea ce privește procedura, care se desfășoară în camera de consiliu, fără citarea părților, instanța constituțională apreciază că „procedura specială vizată nu se referă la fondul cauzelor (...) ci numai la aspectele de ordin pur legal, a căror examinare nu face niciun lucru necesar o dezbatere, cu citarea părților”⁷⁵.

La nivelul instanțelor ordinare s-a apreciat că lipsa timbrării cererii de chemare în judecată va atrage incidența dispozițiilor art. 197 din Codul de procedură civilă. Astfel, în situația în care reclamantul nu face dovada achitării taxei judiciare de timbru, instanța va admite excepția netimbrării și va dispune anularea cererii de chemare în judecată⁷⁶. O atare sancțiune se supune exigenței legalității.

69. A se vedea în acest sens D.C.C. nr. 749 din 22 noiembrie 2018, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 505 din 21 iunie 2019, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/242424>, link accesat la data de 21.11.2021.

70. *Ibidem*.

71. A se vedea în acest sens D.C.C. 749 din 22 noiembrie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 185, art. 197, art. 200 alin. (3) și (4) și art. 715 din Codul de procedură civilă, precum și ale art. 33 și art. 39 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/215333>, link accesat la data de 21.11.2021.

72. *Ibidem*.

73. *Ibidem*.

74. *Ibidem*.

75. *Ibidem*.

76. Sentința civilă nr. 7491/28.10.2021 pronunțată de Judecătoria Focșani: „Asupra excepției netimbrării invocată de intimată, instanța reține că, în cauză, raportat la obiectul cererii de chemare în judecată, devin incidente disp. prev. de art. 7 alin. 2 din OUG nr.80/2014, potrivit cărora Acțiunile și cererile având ca obiect despăgubiri civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din vătămări ale integrității fizice și/sau psihice se taxează cu 100 lei. Având în vedere că până la termenul de judecată din data de 21.10.2021, reclamantul nu a făcut dovada achitării taxei judiciare de timbru în cuantum de 80 lei astfel cum i-a fost indicat în mod special prin citație, cererea fiind insuficient timbrată, instanța constata incidenta disp. prev. de art.197 teza a II-a din C.pr.civ. respectiv, “Netimbrarea sau timbrarea insuficienta atrage anularea cererii de chemare în judecată, în condițiile legii”. Față de împrejurarea că nu s-a făcut dovada achitării taxei judiciare de timbru care permite sesizarea instanței în mod legal, instanța urmează să admită excepția netimbrării și să dispună anularea cererii de chemare în judecată având ca obiect pretenții”, <http://www.rolii.ro/hotarari/61834e97e49009f014000031>, link accesat la data de 21.11.2021.

La nivel jurisprudențial se conturează regula conform căreia „verificarea timbrajului reprezintă o sarcină legală administrativă și nu constituie obiect al activității de judecată, fiind (...) o chestiune care precede oricărui act procedural efectuat în cauză și nu implică cercetări asupra drepturilor afirmate de parte”⁷⁷. În situația în care partea căreia i s-a pus în vedere obligația achitării taxei judiciare de timbru nu își îndeplinește obligația în termen, cererea de chemare în judecată va fi anulată⁷⁸.

D. Anularea cererii de chemare în judecată pentru lipsa dovezii calității de reprezentant

Lipsa dovezii calității de reprezentant conduce la anularea cererii de chemare în judecată. În acest caz sunt incidente dispozițiile art. 82 din Codul de procedură civilă. Conform acestor dispoziții, când instanța de judecată constată lipsa dovezii calității de reprezentant, va acorda un termen scurt pentru acoperirea acestor lipsuri, sub sancțiunea anulării cererii.

În jurisprudența instanței constituționale este reliefată norma legală incidentă, în sensul că atunci „când se constată lipsa dovezii calității de reprezentant, instanța are obligația de a da un termen scurt pentru depunerea sa, sub sancțiunea anulării cererii”⁷⁹. În analiza dovezii calității de reprezentant a persoanelor juridice de drept privat⁸⁰, Curtea Constituțională statuează faptul că „legiuitorul a reglementat obligația de a face dovada calității de reprezentant cu o copie de pe extrasul din registrul public în care este menționată împuternicirea sa, în speță Registrul comerțului, pentru a garanta dreptul la apărare al persoanei juridice de drept privat din perspectiva faptului că numai aceia care au fost desemnați în mod legal o pot reprezenta”⁸¹.

În jurisprudența instanțelor ordinare⁸², nerespectarea obligației de a face dovada calității de reprezentant până la termenul acordat, atrage admiterea excepției lipsei dovezii calității de reprezentant și anularea cererii⁸³. Anularea cererii de chemare în judecată este, în acest caz, consecința neconformării obligației pe care instanța o stabilește în sarcina uneia dintre părți.

77. Încheierea nr. 317/06.06.2016 pronunțată de Judecătoria Galați, <https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-nat10y6/>, link accesat la data de 21.11.2021.

78. Încheierea nr. 317/06.06.2016 pronunțată de Judecătoria Galați, *cit. supra*: „Având în vedere faptul că, în cauză, contestatoarea avea cunoștință despre obligația stabilită de instanță potrivit legii, fiindu-i comunicată, în scris, prin citație, față de împrejurarea că nu a fost îndeplinită obligația de plată a taxei judiciare de timbru în termenul stabilit, în temeiul dispozițiilor legale mai sus enunțate, instanța a admis excepția netimbrării cererii de chemare în judecată, invocată, din oficiu și a anulat, în consecință, cererea de chemare în judecată ca netimbrată”.

79. D.C.C. nr. 3698 din 27 octombrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 151 alin. (4) raportate la prevederile art. 82 alin. (1) din Codul de procedură civilă, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/174334>, link accesat la data de 21.11.2021.

80. Codul de procedură civilă, art. 151 alin. (4): „Reprezentanții persoanelor juridice de drept privat vor depune, în copie, un extras din registrul public în care este menționată împuternicirea lor”, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/140271>, link accesat la data de 21.11.2021.

81. D.C.C. nr. 3698 din 27 octombrie 2015, *cit. supra*.

82. Hotărârea nr. 12898 din 12.07.2016 pronunțată de Judecătoria Sector 1 București, <https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-m7tjx4/>, link accesat la data de 21.11.2021.

83. *Ibidem*, „Pentru aceste considerente, constatând că, deși petentei-debitoare i-a fost pusă în vedere obligația de a face dovada calității de reprezentant până la termenul acordat, aceasta nu s-a conformat obligației stabilite, cererea nefiind însoțită de către reprezentantul societății înscris în Registrul Comerțului, ci de către o persoană care nu poate avea calitatea de reprezentant convențional al persoanei juridice, în conformitate cu art. 82 alin. 1 raportat la art. 151 alin. 4 și la art. 84 alin. 1 Cod procedură civilă, instanța va admite excepția lipsei dovezii calității de reprezentant și va anula, pentru lipsa dovezii calității de reprezentant, cererea formulată în numele petentei-debitoare”.

E. Anularea cererii de chemare în judecată pentru neindicarea pârâtului

Lipsa indicării pârâtului poate atrage sancțiunea anulării cererii de chemare în judecată. Cu toate acestea, instanțele de la nivel intern accentuează faptul că o atare sancțiune trebuie să fie anterior dublată de punerea în vedere a suplinirii obligațiilor în sarcina reclamantului.

Prin Sentința civilă nr. 533 din 20.01.2016, pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București – Secția civilă, s-a apreciat faptul că „sancțiunea anulării nu apare ca excesivă (...), cererea de chemare în judecată neîndeplinind condiția esențială de a indica numele și prenumele complet al părților, fiind acordat un termen în acest scop”⁸⁴. Instanța a apreciat faptul că reclamanta „a avut la dispoziție inclusiv întreaga procedură de regularizare în vederea complinirii lipsurilor identificate”⁸⁵.

Față de aspectele prezentate anterior, prin completare cu jurisprudența Curții Constituționale, „elementele de identificare cuprinse în cererea de chemare în judecată prezintă interes pentru desfășurarea judecății (...) iar instanțele de judecată sunt singurele competente să aprecieze, în concret, în ce măsură anumite lipsuri (...) au o suficientă gravitate pentru a justifica anularea

cererii în procedura regularizării”⁸⁶. Anularea cererii de chemare în judecată este o sancțiune proporțională, întrucât „nu atrage în mod necondiționat anularea actului procedural, existând posibilitatea modificării sau completării acestuia în termenul stabilit de instanță”⁸⁷. Se evidențiază faptul că legiuitorul a prevăzut un mijloc legal pentru ca partea să complinească lipsurile privind cererea de chemare în judecată și, inclusiv în situația în care instanța procedează la anularea cererii, partea are la îndemână procedura reexaminării”⁸⁸.

84. <http://www.rolii.ro/hotarari/5ba75708e49009640a000e35>, link accesat la data de 21.11.2021.

85. *Ibidem*, „În același sens, reclamanta a avut la dispoziție inclusiv întreaga procedură de regularizare în vederea complinirii lipsurilor identificate. Mai mult, ulterior primirii răspunsului de la DEPABD, în sensul că nu poate fi identificată persoana în cauză, reclamanta nu a depus la dosarului cauzei dovada unor demersuri efectuate pentru determinarea numelui pârâtului. Pe cale de consecință, în temeiul art. 196 alin. 1 C.pr.civ., dar și a art. 1029 alin. 4 și 5 C.pr.civ., instanța urmează a dispune anularea cererii de chemare în judecată formulate pentru neindicarea numelui complet al pârâtului”.

86. Cu trimitere la D.C.C. nr. 66 din 11 februarie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 200 din Codul de procedură civilă, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/157519>, link accesat la data de 21.11.2021.

87. *Ibidem*.

88. A se vedea în acest sens art. 200 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

IV. CONCLUZII

Cererea de chemare în judecată este actul de procedură care determină declanșarea procesului civil. Prin cererea de chemare în judecată, instanța competentă este investită cu soluționarea cauzei.

Cererea de chemare în judecată trebuie să fie formulată cu respectarea exigențelor legale. Orice nerespectare a exigențelor legale în formularea cererii de chemare în judecată va putea atrage anularea acesteia. Pentru a evita anularea cererii de chemare în judecată, legiuitorul român a prevăzut procedura regularizării cererii. Astfel, în situația în

care cererea nu întrunește cerințele prevăzute de lege, reclamantului i se vor pune în vedere lipsurile, acesta având obligația de a le îndeplini într-un termen prestabilit. În caz contrar, cererea va fi anulată. Față de această din urmă sancțiune, la nivel doctrinar și jurisprudențial s-a apreciat faptul că pe de o parte trebuie întrunită cerința proporționalității, iar pe de altă parte exigența legalității.

Având în vedere aspectele particulare analizate în cadrul prezentului studiu, apreciem faptul că anularea cererii de chemare în judecată este o sancțiune întemeiată, în măsura în care respectă (simultan) cerințele de legalitate, proporționalitate și necesitate.

Cuvinte-cheie

Cerere de chemare în judecată, anulare cerere, regularizare, proces civil.

Key words

sue petition, annulment of the sue petition, regularisation, civil proceedings.

Digitalizarea și infracțiunile în cyberspațiu – o controversă în fața necesității apărării drepturilor fundamentale

Mihaela-Cristina Mihai,
cursant al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Prezentul articol își propune să aducă o perspectivă rezumativă asupra violenței cibernetice și a criminalității informatice, generată de evoluția acestor două fenomene, care reprezintă constant un subiect de interes, dar și o preocupare. Contextul actual al crizei sanitare a îndreptat atenția către extinderea infracționalității în spațiul virtual, iar consolidarea cadrului normativ la nivel național, mai ales, în anul 2020, a reprezentat un eveniment important în istoria legislației care supraveghează cyberspațiul.

Abstract

This article aims to bring a brief perspective on the cyberviolence and cybercrime, determined by the evolution of these two phenomena, which permanently represents a subject of interest, but also a concern. The actual context of sanitation crisis headed the attention to the growth of the crime in cyberspace, and the consolidation of national framework regulation, especially in 2020, represented a major event in the history of cyberspace legislation.

Conceptul de "cibernetică", deși este un domeniu amplu valorificat odată cu dezvoltarea tehnologiei, din punct de vedere juridic nu a fost explorat suficient sau, cel puțin, atât cât să se poată menține la curent cu evoluția neașteptat de rapidă a lumii internetului. Cu toate acestea, latura doctrinară s-a declarat interesată în a parcurge acest nou teritoriu, care, bineînțeles, a adus, pe lângă beneficii, și breșele aferente, ce au permis imediat posibilitatea de a le utiliza și în scopuri infracționale. Formarea legăturilor a implicat, în mod necesar, și sistemul de justiție, care, prin instanțele de judecată, a fost pus în fața faptului de a începe construirea unei jurisprudențe legate de acest subiect, chiar dacă legislația nu este

încă bine consolidată și uniformă atunci când sunt oferite anumite perspective, pornind de la nivel internațional către nivelul european și până la structurile naționale.

Odată cu evoluția tehnologiei informației, captată sub forma internetului, s-a dezvoltat un mediu prielnic pentru comiterea actelor infracționale, considerându-se că acesta ar putea fi un teritoriu neutru, neconsolidat riguros din punct de vedere juridic și, în consecință, dificil de urmărit în mod constant.

Era de așteptat ca războiul și luptele tradiționale să fie înlocuite de puterea rațiunii, care a descoperit noi modalități de combatere a oricui trebuie înlăturat, dar într-o formă care să excludă implicarea fizică a

oamenilor. Era digitală a deschis, astfel, calea către comiterea de infracțiuni și chiar facilitarea unor infracțiuni existente deja, precum furtul sau fraudă, sub diferite ipostaze. În doctrină se vorbea, la începutul anilor 2000, despre "o adevărată criminalitate pe internet, desfășurată cu cyber-criminali, care comit cyber-crime în acest cyber-spațiu. Ca urmare, este nevoie să se creeze cyber-legi"¹.

Deși pornește de la conceptul larg de criminalitate informatică, ceea ce diferențiază violența cibernetică este ținta asupra căreia este îndreptat atacul propriu-zis. Mai precis, calculatorul și rețelele de comunicare au devenit instrumente de atingere a scopului urmărit, adică o cale facilă de a pune în executare intențiile rele, cu un efort și resurse mult mai reduse. În acest sens, și alte infracțiuni cunoscute, pe lângă furt sau fraudă, precum cele îndreptate împotriva vieții și integrității persoanelor, în cel mai rău caz, au putut fi aduse la îndeplinire prin mijlocirea pregătirii lor din confortul posibilului autor și al participanților, care, prin natura sistemului creat online, puteau fi oriunde, localizați sau nu, și își puteau pregăti scopul criminal. Înrudit cu violența cibernetică, criminalitatea informatică reprezintă, în realitate, baza infracțiunilor din cyberspațiu. Instrumentul primar utilizat a fost calculatorul, însă, în prezent, tot ce intră în aria tehnologiei poate servi drept mijloc de organizare și desfășurare a scopurilor infracționale.

Consiliul Europei a reușit să deschidă spre semnare primul tratat internațional propriu-zis, care să reprezinte baza integrării noilor tipuri de infracțiuni din sfera

informatică, din nevoia de cooperare între state și pentru apărarea intereselor comune. Așa a luat naștere *Convenția privind criminalitatea informatică*, mai întâi concepută de câteva state, reformulată în diverse stadii ale proiectului până când a fost obținută varianta finală, ce a fost adoptată de restul statelor în anul 2001 la Budapesta. Țări precum: Argentina, Pakistan, Filipine, Egipt au preluat noțiunile de bază ale documentului european și le-au integrat în dreptul lor intern și, deși nu au aderat la acesta, și-au arătat sprijinul în a forma niște norme standard, aplicabile la nivel mondial². Convenția a reprezentat un pas important, însă alte acte normative europene au prins contur mult mai târziu. Astfel, convenția cuprindea o serie de măsuri ce ar trebui implementate la nivel național, enumerând infracțiunile vizate de dreptul penal, precum: afectarea integrității sistemului, abuzurile asupra dispozitivelor, fraudă informatică, pornografia infantilă. De asemenea, erau statuate și formele de răspundere a persoanelor juridice, în cazul comiterii infracțiunilor de interes, precum și modalitățile tehnice de conservare a datelor și procedura de urmat, conform dreptului procesual penal. Statele semnatare ale Convenției au fost de acord cu asigurarea unui centru de asistență permanentă, care să ofere sprijin și îndrumare, în demersul investigării infracțiunilor³.

Garantarea respectării unor limite bine determinate și asigurarea unui sentiment de încredere, pe termen lung, nu se pot determina, concret, decât prin formarea unui cadru legislativ riguros, care să preîntâmpine și să descurajeze comportamentele necorespunzătoare, în mediul online.

1. Achim Gheorghe, *Investigarea criminalistică a fraudelor cibernetice*, Ed. Triumf, Brașov, 2001, p. 7.

2. Joseph J. Schwerha IV, *Law enforcement challenges in transborder acquisition of electronic evidence from Cloud Computing Providers*, Project on Cybercrime, Consiliul Europei, Strasbourg, 2010, p. 6, traducere din lb. engleză; <https://rm.coe.int/16802fa3dc>.

3. Convenția privind criminalitatea informatică din 2001, disponibilă pe: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/51289>.

La nivelul Uniunii Europene, s-au conturat o serie de acte normative, menite să vină în sprijinul statelor membre și nu numai. Unul dintre acestea este *Directiva 2013/40/UE a Parlamentului și a Consiliului privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului*⁴. Prin aceasta au fost introduse noi direcții asupra incriminării și punerii în aplicare a sancțiunilor, în ceea ce privește normele juridice existente în domeniu. Solicitățile adresate statelor membre vizează cooperarea dintre autoritățile îndreptățite și "armonizarea sistemelor de drept penal", pentru a combate alterarea integrității sistemelor informatice și a datelor. În plus, Directiva amintește de aplicarea circumstanței agravante atunci când infracțiunea este comisă în cadrul unei organizații criminale sau utilizând o identitate ce nu aparține autorului. De asemenea, a fost extinsă sfera de aplicare și asupra persoanelor juridice ca subiecte active, stabilindu-se și sancțiunile corespunzătoare. Directiva conferă libertate statelor membre referitor la participarea și împărțirea atribuțiilor, în cazul jurisdicțiilor comune. Cu adevărat, însă, primele sancțiuni impuse au fost în 2020, contra a șase persoane și trei entități responsabile de implicarea în diverse atacuri cibernetice, iar prin acestea s-a interzis ca Uniunea să acorde fonduri persoanelor incriminate, aplicându-li-se și interdicții de călătorie⁵.

Până de curând, criminalitatea informatică în România era reglementată numai prin *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței*

*în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției*⁶. Așa cum sugerează și titlul, aceasta nu face o analiză propriu-zisă a infracționalității digitale, ci stabilește o serie de măsuri și aduce clarificări care să preîntâmpine obținerea de informații în mod nelegal și identifică anumite domenii care pot părea vulnerabile în fața atacurilor.

Un moment important în legislația românească a avut loc în anul 2020, când a fost introdus conceptul de "violență cibernetică", ca formă a violenței domestice, prin *Legea nr. 106/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice*⁷.

Așa cum reiese și din textul de lege, se poate observa că pasul legislativ făcut este unul mic, dar, totuși, esențial pe segmentul său. Violența cibernetică este o realitate, nu doar o ramură a unei alte infracțiuni, întrucât includerea sa în norma de incriminare a violenței domestice reușește să protejeze doar acea categorie de persoane exprimată de articolul 3, adică foști sau actuali soți și parteneri sau persoanele care aparțin de mediul familial sau domestic, neexistând, totuși, limitarea de a fi locuit împreună. Întrebarea care se pune este cum pot fi puse la adăpostul legii victimele care nu au aceste legături familiale sau niciun fel de legătură cu agresorii. Într-adevăr, fenomenul este, momentan, mai redus în România, față de alte țări, unde oamenii au suferit reale tragedii. Revenind la îmbunătățirile aduse de *Legea nr. 106/2020*, acestea includ orice formă de utilizare abuzivă a

4. Atacurile împotriva sistemelor informatice; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133193>.

5. UE: primele sancțiuni impuse vreodată împotriva atacurilor cibernetice, Comunicat de presă disponibil pe:

<https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2020/07/30/eu-imposes-the-first-ever-sanctions-against-cyber-attacks/>

6. *Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003*; <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/43323>.

7. *Legea nr. 217/2003*, republicată; <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/44014>.

sistemelor inteligente de comunicare, care pot fi conectate la internet și care urmăresc scopul "de a face de rușine, umili, speria, amenința, reduce la tăcere victima" (art. 4, alin. (1), lit. h)⁸.

Gravitatea unei fapte și frecvența desfășurării sale în societate pot fi măsurate prin numărul victimelor și prin impactul pe care acestea le au. Conform unor studii de specialitate, în ciuda încercării de a afla cum se manifestă criminalitatea cibernetică, este greu de pronunțat asupra modului de operare, dacă fapta este concepută de un singur individ sau de un grup organizat. Tehnologia a demonstrat că, începând de la vârste fragede, prin intermediul puterii pe care aceasta o conferă unei persoane, se pot întâmpla incidente grave, cu simple accesări ale unui dispozitiv de comunicare. Prin reperarea unor cazuri concrete, s-a apreciat faptul că 80% dintre infracțiuni ar putea fi rezultatul unui grup de persoane, însă acesta nu prezintă o ierarhie clasică, precum cea a grupurilor de crimă organizată, ci este interesat, mai degrabă, de posibilitatea de extindere și în mediul digital, prin rețele criminale⁹.

În doctrină, s-a încercat identificarea tipologiei umane care prefigurează caracteristici standard și care atentează asupra siguranței prin infracțiuni comise prin mijloace electronice, însă este greu de conturat un anume tipar ce ar putea fi validat în majoritatea situațiilor. Statistic vorbind, criminalitatea informatică necesită o organizare și specializare la nivel înalt, pentru crearea întregului proces infracțional, dar nu

există prea multe dovezi care să evidențieze susținerea sa prin grupuri organizate sau individual. În plus, cazuri de amploare au demonstrat că și o singură persoană, în special dintre adolescenți sau tineri, prin prisma agilității personale și a puterii conferite de mediul online, a reușit producerea unor destabilizări serioase, precum dezactivarea sistemelor de control al traficului aerian¹⁰. Cu toate acestea, posibilitatea grupărilor nu poate fi exclusă, deoarece perfecționarea modului de săvârșire a infracțiunilor și îngreunarea depistării lor reprezintă indicatori care sugerează beneficiile aduse de "munca în echipă".

O altă categorie, vizată de infracțiuni comise în mediul online, sunt persoanele de sex feminin, multe dintre publicațiile internaționale bazându-se pe statisticile efectuate până la emiterea acestei teorii. Lăsând deoparte subiectele deja clasice, în ceea ce privește modalitățile prin care persoanele vulnerabile devin victime, o noutate o reprezintă atacurile cibernetice petrecute în această perioadă actuală, de criză sanitară, cu precădere asupra femeilor. Odată cu scăderea socializării față în față, a crescut prezența în mediul virtual, în același timp cu mutarea similară a potențialilor agresori în lumea digitală. Utilizarea sistemelor informatice de către femei a cunoscut diferite forme, fie că a constat în exercitarea atribuțiilor de serviciu în sistem de telemuncă, fie pentru studii, relații de socializare sau activități în legătură cu sănătatea sau bunăstarea. Această situație s-a suprapus și cu frecventarea excesivă a platformelor online, care nu au, neapărat,

8. Legea nr. 106/2020; <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/227611>

9. Roderic Broadhurst, Peter Grabosky, M.A., S.C., *Organizations and cyber crime: an analysis of the nature of groups engaged in cyber crime*, articol publicat în International Journal of Cyber Criminology, 1/2014, traducere din lb. engleză; https://www.researchgate.net/publication/272304698_Organizations_and_Cybercrime_An_Analysis_of_the_nature_of_groups_engaged_in_cybercrime

10. *Ibidem*, Roderic Broadhurst, p. 1.

un sistem de protejare a datelor și a integrității identității utilizatorilor și, cu atât mai puțin, nu au reușit, în termen util, consolidarea acestora proporțional cu numărul crescut de accesări într-un timp extrem de scurt și neprevăzut. Abordarea femeilor în mediul online a eliminat anumiți factori perturbatori, precum: teama de respingere, de eșec, constrângerile legate de spațiu și timp, limitarea persoanelor cu care se poate intra în contact într-o scurtă perioadă de timp. De menționat este și faptul că impactul a fost semnificativ mai mare, în privința atacurilor primite de femei și tinere, pe parcursul crizei sanitare, unde însăși această situație reprezintă un context vulnerabil, dificil de traversat de unele persoane¹¹.

Recent, s-a dezbătut problema dacă, în cazul rețelelor de socializare, se poate identifica infracțiunea de fals informatic. În fapt, înaintea Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin intermediul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a ajuns o cauză ce avea ca obiect deschiderea unui cont pe o rețea de socializare ce nu solicită documente doveditoare ale identității, utilizând nu propria identitate, ci datele personale ale unei alte persoane, deci crearea unui profil în numele său și postarea de fotografii și alte informații, care să indice că acea persoană (în numele căreia a fost deschis contul) utilizează respectivul cont. Au fost evidențiate hotărârile judecătorești pronunțate de anumite instanțe naționale, care raportau infracțiunea de fals informatic numai cu privire la folosirea propriului

calculator de către persoana ce ar putea săvârși ilegalitatea. Într-o opinie exprimată a fost criticată această poziție, argumentându-se că dispozitivul informatic, în speță calculatorul, reprezintă numai un mijloc de efectuare a operațiunii, adică a creării unui cont pe o rețea de socializare, însă acesta nu stochează informațiile, ci, prin conectarea sa la internet, datele sunt transmise și rămân pe serverul respectivei platforme de socializare, unde vor putea fi accesate de pe orice alt dispozitiv s-ar face conectarea, odată ce contul va fi funcțional. Raportat la cerințele infracțiunii, rețeaua de socializare devine sistemul informatic cu care se lucrează, și nu calculatorul. De pildă, Curtea de Apel Brașov, care a fost instanța de sesizare, a împărtășit aceeași opinie precum Facultatea de Drept din cadrul Universității București, conform căreia nu sunt îndeplinite condițiile de tipicitate ale infracțiunii de fals informatic. Diametral opus, Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat în sens pozitiv asupra încadrării situației de fapt prezentate ca fiind fals informatic, cu privire la "două dintre cerințele esențiale ale infracțiunii,[...] respectiv cea ca acțiunea de introducere a datelor informatice să fie realizată fără drept și cea ca acțiunea de introducere a datelor informatice să aibă ca rezultat date necorespunzătoare adevărului"¹².

Subiectul violenței cibernetice și al criminalității informatice reprezintă o sursă amplă de cunoaștere, de informații încă neidentificate și necuantificate pe cât ar merita, atât în doctrină, cât și în legislație. În cele din urmă, contextul atacurilor și al violenței

11. Leila Mohammadi, *Cyber violence against young women during COVID-19*, Revista de los Estudios de Ciencias de la Información y de la Comunicación nr. 102/2020, traducere din lb. engleză;

<http://comein.uoc.edu/divulgacio/comein/es/numero102/articles/l-mohammadi-cyber-violence-against-young-women-during-covid-19.html>

12. Decizia nr. 4 din 25 ianuarie 2021 referitoare la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept [...], Înalta Curte de Casație și Justiție; <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/238047>

cibernetice poate da naștere unor forme diverse ale infracțiunilor specifice, în concordanță cu nivelul accederii la tehnologie ale unui stat, unde diferența poate fi notabilă față de un alt stat. De aceea preocupările au început să se îndrepte spre infracțiunile de tipul: război cibernetic, terorism cibernetic, *cyberwarfare*¹³.

Cele mai eficiente metode se dovedesc a fi cele de prevenire, atunci când este posibil, și anume prin crearea de strategii. Multe dintre infracțiuni pot fi monitorizate prin imaginarea scenariului și, astfel, încadrarea lor într-o normă juridică, însă modul neașteptat de rapid prin care evoluează punerea în practică a faptelor penale demonstrează, de fiecare dată, că nici metodele de combatere nu sunt mai puțin eficiente. Printre recomandările pe care Consiliul Europei, de exemplu, le oferă la nivel internațional se numără: publicarea online a informațiilor în legătură cu violența cibernetică, care să includă strategiile și măsurile legale implementate; posibilitatea primirii propunerilor acestora în sistem electronic; creșterea conștientizării despre riscurile

acestui fenomen; încurajarea statelor părți la Convenție și la alte tratate internaționale de a include în legislația internă prevederile acestora referitoare la exploatarea sexuală, abuzul online și urmărirea cibernetică sau să aibă în vedere posibilitatea aderării la aceste acte normative internaționale¹⁴.

În opinia mea, îmbunătățirile ce pot fi aduse sistemului juridic constau în: consolidarea autorităților competente prin extinderea centrelor de răspuns la nivel local; ocuparea posturilor specifice prin modalități transparente și reguli publice de încadrare în profesie, printre altele. De asemenea, este nevoie de personal cu o bună pregătire profesională în relațiile de consiliere psihologică și socială, care să poată susține procesul de sprijin și vindecare a victimelor infracțiunilor de violență cibernetică, cât și pe cel de redresare a societăților afectate. În plus, eficientizarea justiției în acest domeniu se poate concretiza în magistrați specializați, în secții, complete sau chiar instanțe specializate pe ramura infracționalității cibernetică, în raport cu statisticile referitoare la evoluția cazurilor în plan intern.

Cuvinte-cheie

*Violență cibernetică,
criminalitate informatică,
drepturile omului,
digitalizare*

Key words

*Cyberviolence,
cybercrime,
human rights,
digital conversion*

13. Cyberwarfare: o specie de război cibernetic, determinat de rațiuni politice, între state sau actori nestatali.

14. *Mapping study on cyberviolence with recommendations adopted by the Cybercrime Convention Committee*, 9 iulie 2018; <https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-study-provisional/16808c4914>.

Hărțuirea – încălcare a principiilor etice academice și profesionale

Claudia Roșu, procuror
formator în cadrul Departamentului relații internaționale al SNG

Rezumat

Articolul își propune evidențierea semnificației și conținutului hărțuirii la locul de muncă, din perspectiva codurilor etice ale instituțiilor de învățământ superior și ale organizațiilor profesionale, precum și a măsurilor ce pot fi luate în vederea prevenirii și sancționării formelor de hărțuire.

Abstract

The article aims to highlight the meaning and content of workplace harassment, from the perspective of ethical codes of higher education institutions and professional organizations, as well as the measures that can be taken in order to prevent and sanction forms of harassment.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române, etica este definită ca fiind studiul teoretic al principiilor și concepțiilor de bază din orice domeniu al gândirii și activității practice, precum și ca ansamblu de norme în raport cu care un grup uman își reglează comportamentul pentru a deosebi ce este legitim și acceptabil în realizarea scopurilor; morală.

Din perspectivă filozofică, etica urmărește să afle răspunsul la întrebarea cum trebuie să acționeze individul în raport cu sine însuși. Cuvântul etică provine din grecescul "ethos", care însemna "datină, obicei". După Platon și Aristotel, etica evidențiază caracterul și modul de viață al indivizilor. Immanuel Kant a susținut, plecând de la premisa existenței unei etici veritabile, universal acceptată, că etica studiază răspunsul la întrebarea "ce trebuie să fac?".

În ce privește etica și integritatea academică, acestea au fost dezbătute de-a lungul timpului din punct de vedere filozofic, pedagogic, social etc.

Pedagogic și didactic, etica și integritatea sunt două valori care sunt puse în discuție cu scopul de a determina schimbări în modul de viață, de a modela comportamente pozitiv sociale ale persoanelor cu semenii acestora și cu mediul în care acționează.

Principiile etice țin de fundamentele moralității, fiind dezbătute și modificate continuu, în funcție de evoluția societății în ansamblu; în mod oarecum paradoxal, evoluția societății a condus la înăsprirea unor principii etice și morale, probabil datorită faptului că oamenii au început să își revendice cu mai multă convingere drepturi ce țin de respectarea demnității. Principiile etice nu constituie reguli de conduită, ci criterii majore pe care se întemeiază și justifică acestea.

Regulile de conduită și procedurile de aplicare a principiilor etice sunt datoriile morale specifice sau standardele morale, acestea existând sub forma unor obligații sau interdicții care ne spun ce să facem sau ce să nu facem sub aspect moral.

Codurile universităților, precum și cele ale organizațiilor profesionale și ale altor persoane juridice de drept public sau privat au la bază o declarație de valori morale, acele principii etice de care am amintit mai sus, cum ar fi libertatea academică, autonomia personală, dreptatea și echitatea, meritul, profesionalismul, onestitatea și corectitudinea intelectuală, transparența, respectul și toleranța, grija și bunăvoința, responsabilitatea.

Vorbind despre principiul respectului și toleranței, atât mediul academic, cât și mediul profesional trebuie să se bazeze pe respectarea demnității, toleranță, cooperare și respect reciproc, trebuie să evite și să sancționeze orice forme de hărțuire, dispreț, exploatare, umilire sau alte asemenea manifestări, care urmăresc sau conduc la afectarea capacității unei persoane de a-și desfășura în mod firesc activitățile profesionale și de studiu.

Este esențial pentru asigurarea unui climat sănătos în mediul academic și profesional ca disputele, inerente de altfel activităților ce presupun relaționarea cu alte persoane, să se rezolve prin argumente raționale, iar nu prin limbaj, atitudini sau acțiuni care reprezintă atacuri la persoană.

Hărțuirea poate îmbrăca diferite forme, cum ar fi:

- misoginismul - aversiunea sau disprețul față de femei;
- sexismul - discriminarea sexuală care funcționează, de obicei, în detrimentul femeilor și în favoarea bărbaților, la nivel individual, dar și instituțional;
- hărțuirea sexuală - pretinderea de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare, și care, de multe ori, condiționează ascensiunea profesională sau acordarea altor avantaje, persoanei hărțuite;

- hărțuirea morală - comportament al superiorului sau al unui angajat care poate aduce atingere integrității fizice ori mentale a altui angajat - bullying;

- rasismul - formă de hărțuire care este bazată pe ideea inegalității biologice și intelectuale a raselor umane;

- șovinismul - atitudinea de ură și dușmănie față de alte națiuni sau popoare, de promovare a exclusivismului și intoleranței naționale;

- xenofobia - atitudinea de teamă, respingere și ură față de persoane străine de grupul etnic din care face parte subiectul;

- homofobia - ura și aversiunea față de persoanele LGBTQ;

- hărțuirea în privința convingerilor politice sau religioase.

Din punctul meu de vedere, bazat pe informațiile acumulate în ultimii ani din spațiul public, formele de hărțuire ca rasismul, șovinismul, xenofobia, homofobia, hărțuirea pentru convingerile politice sau religioase s-au mai diminuat datorită politicilor globale de reglementare și sancționare, pe când forme precum misoginismul, sexismul, hărțuirea sexuală și hărțuirea morală sunt ceva mai greu de ținut sub control, pentru că derivă, mai degrabă, din modul înăscut, instinctiv, iar nu dobândit, de a fi al individului.

Hărțuirea sexuală constă în avansuri sexuale nedorite, cereri de favoruri sexuale, manifestări verbale sau fizice de natură sexuală de care agresorul, prin intimidare și ostilitate, condiționează instruirea, evaluarea, angajarea, promovarea și care afectează munca, performanța academică, condițiile de desfășurare a activității persoanei hărțuite.

Evident, în mediul academic este posibil ca și cadrele didactice să fie supuse unor astfel de tentative de către studenți sau subordonați.

Ca exemple de hărțuire sexuală, se pot formula următoarele (bineînțelese, fără caracter exhaustiv, întrucât comportamentele neconforme pot îmbrăca o multitudine de forme): atingerea fizică, cu semnificație erotică, a altei persoane, fără consimțământul acesteia; insistența unei persoane, prin diferite mijloace de comunicare, de a fi acceptat sexual de către alta, în pofida respingerii clare a acesteia din urmă; remarci repetate de natură sexuală ale unor persoane cu funcții de conducere față de o persoană ierarhic inferioară; notarea inferioară sau neacordarea de către un cadru didactic a promovării examenului unui student care a refuzat avansurile sexuale ale celui dintâi.

Dacă astfel de comportamente nu pot fi evitate, se poate încerca oprirea lor prin acțiuni directe, de genul refuzurilor și răspunsurilor negative tranșante, prin medierea efectuată de o terță persoană desemnată în acest sens sau printr-o plângere adresată organului desemnat de angajator.

Subliniez că limita dintre comportamentul neetic prin acțiuni de hărțuire sexuală și infracțiunea cu aceeași denumire este una foarte sensibilă.

Art. 223 Cod penal prevede următoarele:

(1) Pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situație umilitoare, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă. (2) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Fapta se comite în cadrul unei relații de muncă sau al unei relații similare, ceea ce înseamnă că nu trebuie să fie doar o relație de autoritate (hărțuire descendentă). Cu alte cuvinte, infracțiunea există și dacă actul de hărțuire se comite între colegi de serviciu aflați pe aceeași linie ierarhică unul față

de celalalt (hărțuire orizontală), precum și în cazul în care hărțuirea este ascendentă, atunci când făptuitorul este subalternul victimei (de exemplu, un student comite fapta raportat la profesoara lui sau un angajat raportat la șefa lui etc.)

Acțiunea de pretindere a favorurilor de natură sexuală trebuie să fie comisă în mod repetat (cel puțin de două ori). Manifestările obscene, gesturile sau aluziile sexuale, mesajele cu conotații sexuale ș.a. nu constituie această infracțiune dacă nu au caracter repetat.

De asemenea, există și infracțiunea de folosire a funcției în scop abuziv, prevăzută de art. 299 Cod penal, pentru existența căreia este suficientă o singură acțiune de pretindere a favorurilor de natură sexuală.

Există și situații în care victima poate provoca un astfel de comportament al făptuitorului și, dacă nu se consideră deranjată de acțiunile acestuia, fapta nu constituie infracțiune. Însă, în condițiile în care persoana hărțuită (deși a fost provocatoare anterior) se manifestă în mod expres și ferm ca fiind deranjată de aceste acțiuni, iar agresorul continuă acțiunile cu tentă sexuală, fapta va constitui infracțiune.

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, ceea ce înseamnă că legiuitorul a lăsat la latitudinea acesteia tragerea la răspundere penală a agresorului, în funcție de propriile percepții sau limite de suportabilitate, existând chiar situații în care victimele nu formulează plângeri pentru că s-ar considera ele însele expuse public într-un mod nedorit.

Ignorarea, trecerea cu vederea a multor cazuri de hărțuire sexuală au ca rezultat creșterea incidenței acestora, astfel că mediul academic și profesional trebuie să încurajeze persoanele hărțuite să reclame situațiile nedorite, cel puțin la nivelul organelor

desemnate, dacă nu și organelor judiciare, alegerea finală aparținând victimei acțiunii de hărțuire.

Hărțuirea morală (psihologică) constă în comportamentul agresiv și abuziv ale superiorului sau altor colegi față de un angajat sau un grup de angajați, a unui profesor față de unul sau mai mulți studenți. Abuzul poate avea repercusiuni drastice asupra stării mintale a indivizilor și deteriorează climatul de la locul de muncă sau performanța academică.

Pe de altă parte, fermitatea și severitatea nu sunt comportamente insultătoare decât dacă sunt dirijate sistematic și nedrept către aceiași oameni, până devin acte de persecuție, care trebuie sancționate proporțional.

Art. 4 alin. 1 lit. d¹ din Legea nr. 202/2002 privind legalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, modificată și completată prin Legea nr. 229/2015, definește hărțuirea psihologică drept „orice comportament necorespunzător care are loc într-o perioadă, este repetitiv sau sistematic și implică un comportament fizic, limbaj oral sau scris, gesturi sau alte acte intenționate și care ar putea afecta personalitatea, demnitatea sau integritatea fizică ori psihologică a unei persoane”.

Hărțuirea psihologică (mobbing) sau cea fizică cu efect psihologic (bullying) poate lua numeroase forme, cum ar fi: intimidarea prin limbaj sau folosind gesturi; amenințarea de orice fel; aplicarea unui tratament diferențial față de alți angajați; refuzul de a oferi angajatului sarcini, astfel încât să fie demotivat și, eventual, determinat să-și caute un nou loc de muncă; crearea de presiuni și tensiune prin supraveghere excesivă; împovărarea angajatului cu prea multe sarcini, ducând la epuizarea sa etc.

Legea nr. 167/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea

și sancționarea tuturor formelor de discriminare, precum și pentru completarea art. 6 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, prevede, între altele, următoarele:

”Constituie hărțuire morală la locul de muncă orice comportament care, prin caracterul său sistematic, poate aduce atingere demnității, integrității fizice ori mentale a unui angajat sau grup de angajați, punând în pericol munca lor sau degradând climatul de lucru. În înțelesul prezentei legi, stresul și epuizarea fizică intră sub incidența hărțuirii morale la locul de muncă.

Fiecare angajat are dreptul la un loc de muncă lipsit de acte de hărțuire morală. Niciun angajat nu va fi sancționat, concediat sau discriminat, direct sau indirect, inclusiv cu privire la salarizare, formare profesională, promovare sau prelungirea raporturilor de muncă, din cauză că a fost supus sau că a refuzat să fie supus hărțuirii morale la locul de muncă.

Angajații care săvârșesc acte sau fapte de hărțuire morală la locul de muncă răspund disciplinar, în condițiile legii și ale regulamentului intern al angajatorului. Răspunderea disciplinară nu înlătură răspunderea contravențională sau penală a angajatului pentru faptele respective.”

Comportamentul insultător contravine eticii academice atât atunci când intervine între persoane aflate în poziții similare, cât și între persoane aflate în poziție ierarhică. Actele orientate împotriva inferiorilor ierarhici constituie o formă de abuz de putere.

Acțiunile de hărțuire (de exemplu urmăririi, telefoane insistente ș.a.) care au loc și în afara instituțiilor trebuie să cadă sub incidența prevederilor codurilor de etică.

O dispoziție legală extrem de important de cunoscut de către persoanele supuse hărțuirii psihologice este aceea că victima hărțuirii morale la locul de muncă

trebuie să dovedească doar elementele de fapt ale hărțuirii morale, iar intenția de a prejudicia prin acte sau fapte de hărțuire morală la locul de muncă nu trebuie dovedită.

Managerii/conducătorii organizațiilor profesionale și ai centrelor academice sunt primii chemați să ia măsuri în vederea prevenirii hărțuirii psihologice, prin: dezavuarea publică a oricăror forme de conflict, instituirea în regulamentele interne/codurile de conduită a unor reglementări și dispoziții privind conduitele interzise și modul de gestionare a conflictelor, nominalizarea între criteriile de evaluare profesională a comportamentului decent și respectuos față de colegi, superiori sau subordonați și altele asemenea.

Victimele hărțuirii trebuie consiliate să aibă curajul de a acuza agresorii și să fie sprijinite pentru a depăși psihologic momentele de traumă provocate de aceștia.

Aici intervine și trebuie valorificat și principiul etic al bunăvoinței și grijei, care consacră, între altele, empatia, compasiunea, solidaritatea, sprijinul moral față de victimele unor comportamente ostile, în rândul membrilor comunităților academice și profesionale.

Din punct de vedere penal, astfel de comportamente ar putea fi încadrate, bineînțeles în funcție de situațiile particulare și de probatoriul existent, în infracțiunea de amenințare, prevăzută de art. 206 Cod penal, care constă în fapta de a amenința o persoană cu săvârșirea unei infracțiuni sau a unei fapte păgubitoare îndreptate împotriva sa ori a altei persoane, dacă este de natură să îi producă o stare de temere, ori în infracțiunea de hărțuire, prevăzută de art. 208 Cod penal, care

constă în fapta celui care, în mod repetat, urmărește, fără drept sau fără un interes legitim, o persoană ori îi supraveghează locuința, locul de muncă sau alte locuri frecventate de către aceasta, cauzându-i astfel o stare de temere, sau efectuarea de apeluri telefonice sau comunicări prin mijloace de transmitere la distanță, care, prin frecvență sau conținut, îi cauzează o temere unei persoane.

În cazul ambelor infracțiuni, acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, din aceleași considerente ca și cele prezentate la hărțuirea sexuală, respectiv că legiuitorul a lăsat la latitudinea acesteia tragerea la răspundere penală a agresorului, în funcție de propriile percepții sau limite de suportabilitate, existând reacții diferite ale indivizilor la actele de amenințare sau alte forme de hărțuire, starea de temere fiind un element pur subiectiv ce ține de psihicul prezumtivei victime.

Cu privire la situațiile cu potențial litigios, spre exemplu, Codul de etică și deontologie al Universității din București¹ prevede, în art. 12, că se recomandă membrilor comunității academice să sesizeze mai întâi structurile competente din Universitate, urmând structura ierarhică din învățământul superior (department, direcție, școală doctorală, facultate, Ombudsman, Comisia de Etică a Universității, Rector). Conform art. 30 și următoarele din Codul de etică, la nivelul Universității funcționează Comisia de Etică, formată din persoane cu prestigiu profesional și autoritate morală, organ având ca atribuții principale analizarea și soluționarea abaterilor de la etica universitară;

---

1. Codul de etică și deontologie al Universității din București poate fi accesat la <https://unibuc.ro/wp-content/uploads/2021/01/CODUL-DE-ETICA-SI-DEONTOLOGIE-AL-UNIVERSITATII-DIN-BUCURESTI-2020-1.pdf>

întocmirea rapoartelor anuale privind situația respectării eticii universitare (document public), elaborarea și corelarea Codului de etică cu dispozițiile legale în vigoare.

Codurile de etică ale universităților prevăd sancțiuni pentru încălcarea tuturor normelor de etică, pornind de la avertisment și până la desfacerea contractului de muncă pentru angajați sau exmatricularea studenților.

Codul etic al Școlii Naționale de Grefieri² reglementează, în art. 1, principiile fundamentale și normele de conduită profesională, cu caracter general, aplicabile membrilor personalului angajat în cadrul Școlii Naționale de Grefieri, indiferent de funcția sau categoria profesională a acestora (personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, judecător, procuror, grefier, funcționar public sau personal contractual), acestea fiind obligatorii pentru membrii personalului angajat în cadrul Școlii Naționale de Grefieri.

Din perspectiva problematicei analizate, art. 16 alin. 3 al Codului etic prevede că personalul SNG are obligația de a nu aduce atingere onoarei, reputației și demnității persoanelor din cadrul Școlii Naționale de Grefieri, precum și persoanelor cu care intră în

legătură în exercitarea atribuțiilor de serviciu, prin întrebuințarea unor expresii jignitoare, dezvăluirea unor aspecte ale vieții private ori formularea unor sesizări sau plângeri calomnioase.

În final, revenind la principiile etice general acceptate în mediul academic și profesional, libertatea academică, autonomia personală, dreptatea și echitatea, meritul, profesionalismul, onestitatea și corectitudinea intelectuală, transparența, respectul și toleranța, grija și bunăvoința, responsabilitatea, consider că acestea au valoare egală și trebuie respectate fără a putea fi posibilă o ierarhizare sau o prevalență a aplicării unora în detrimentul altora.

Cu toate acestea, se pot imagina situații în care, spre exemplu, principiul respectului și toleranței, cu componenta de nediscriminare (pe motivele enumerate anterior la analiza formelor de hărțuire) poate veni cumva în conflict cu principiul meritocrației. Cum s-ar putea împăca respectarea și aplicarea concomitentă a acestor principii cu valoare egală din perspectivă etică? Abordarea acestei probleme într-o analiză academică ar putea constitui prin ea însăși o abatere de la principiul respectului și toleranței, în pofida existenței principiului etic al libertății academice?

Cuvinte-cheie

hărțuire, principii etice, coduri etice, bullying, mobbing

Key words

harassment, ethical principles, ethical codes, bullying, mobbing

2. Codul etic al personalului Școlii Naționale de Grefieri poate fi accesat la <http://www.grefieri.ro:808/?p=2686>

„Pastile” și alte remedii pentru cultivarea limbii

Ionela-Alina Cotorogea¹
Adina Streche²

Rezumat

Prezentul articol își propune semnalarea unor norme ale limbii actuale și situații gramaticale punctuale, prin recurgerea inclusiv la aspecte practice, mai ales din cele întâlnite în activitatea profesională, în scopul îmbunătățirii exprimării prin stăpânirea conștientă a limbii literare și, nu în ultimul rând, al cultivării limbii.

Abstract

This article aims to highlight some rules of the current language and particular grammatical situations, by resorting to practical aspects, especially among those encountered in the professional activity, in order to improve the vocabulary by a proper command of the literary language and last, but not least, to help cultivate an educated language.

Prezentul articol – primul din seria „Pastilelor”³ de educație lingvistică – nu se dorește a fi un îndreptar gramatical sau o descriere complexă a structurii gramaticale românești ori a altor părți constitutive ale limbii (de altfel, departe de noi să ne arogăm un asemenea demers), ci încearcă semnalarea unor norme ale limbii actuale și situații gramaticale, dintre care unele considerate astăzi⁴ greșeli, în scopul îmbunătățirii exprimării prin stăpânirea conștientă a limbii literare și, nu în ultimul rând, al cultivării limbii.

Perfecționarea construcției gramaticale și, în paralel, a modului de gândire este legată de creșterea nivelului cultural și de asimilarea unor modele. Merită a fi amintite în acest context afirmațiile lui Eminescu referitoare la raportul dintre limbă, cultură și gândire: „Limba, alegerea și cursivitatea expresiunii în expunerea vorbită sau scrisă, e un element esențial, ba chiar un criteriu al culturii” și „Limba și legile dezvoltă cugetarea”.

Cultivarea limbii înseamnă, în primul rând, asigurarea exprimării corecte – conform normelor

1. Judecător, Curtea de Apel București, formator în cadrul Școlii Naționale de Grefieri - Departamentul de formare a formatorilor.

2. Consilier, Școala Națională de Grefieri - Departamentul de formare a formatorilor.

3. „Pastila” („de limbă”, „de informare” ș.a.) este un termen utilizat îndeosebi în jurnalism și ne-a inspirat pentru denumirea seriei de articole dedicate limbii române, grație expresivității și actualității sale.

4. Spunem astăzi, întrucât mutațiile importante în plan cultural, social, politic etc. nu rămân fără urmări la nivelul limbii. „Limbile evoluează din cauză că lumea evoluează” (Florica Dimitrescu, „Dinamica Lexicului românesc”, Ed. Logos, 1995), iar Iorgu Iordan atrăgea atenția asupra faptului că există și o nevoie de schimbare care vine din interiorul limbii: cuvintele se uzează ușor, se banalizează, își pierd expresivitatea inițială, oricât ar fi fost ea de mare, și, în consecință, “cer” să fie înlocuite, împrăpătate, primenite (Iorgu Iordan, Limba română actuală. O gramatică a greșelilor”, ed. a II-a, București, 1947).

limbii literare actuale – și, la un nivel superior, rafinarea și îmbogățirea ei. În ambele planuri sunt vizate toate componentele exprimării orale și scrise, deci pronunțarea (ortoepia), scrierea (ortografia și punctuația), precum și vocabularul și gramatica, în toate urmărindu-se și adecvarea lingvistică, inclusiv la condițiile concrete de comunicare.

Credem că este necesară o accentuare a interesului față de cultivarea limbii, pentru a conștientiza existența normelor literare și pentru a face accesibilă înțelegerea funcționării complexe a acestora.

În procesul formării viitorilor grefieri, realizată de Școala Națională de Grefieri, s-a apreciat necesar a fi inclusă în planurile de învățământ o conferință la disciplina „Limba română” (în cadrul conferințelor pe domenii actuale de interes din perspectiva profesiei de grefier), în vederea asigurării unei formări inițiale de calitate și pluraliste.

De asemenea, în cadrul programelor de formare profesională continuă a personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea au fost cuprinse în ultimii ani cursuri tip eLearning⁵ având ca tematică „Limba română”, adresate grefierilor din cadrul sistemului judiciar (precum și grefierilor din Republica Moldova), ce vizează atât aspecte de gramatică, cât și de lexic românesc actual⁶. Demersul creării și derulării unui curs de pregătire la distanță în domeniul limbii române a fost determinat și de

numeroasele solicitări ale instanțelor și parchetelor, fiind motivat de necesitatea exprimării corecte în limba română pentru grefierii din instanțe și parchete, exprimare atât verbală, cât, mai ales, scrisă, în actele de procedură pe care le întocmesc aceștia în activitatea curentă.

Apreciem ca fiind utilă semnalarea și în cadrul revistei Școlii, de regulă sub forma unor mici „pastile”, câtorva norme ale limbii române actuale și situații gramaticale punctuale, prin recurgerea și la aspecte practice, mai ales din cele întâlnite în activitatea profesională.

În așteptarea noii ediții a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM₃), care va cuprinde normele actuale referitoare la grafie, pronunțare, forme corecte, obligatoriu de respectat⁷, ne-am gândit că am putea debuta în acest articol cu prezentarea unor aspecte privind folosirea corectă a semnelor de punctuație, cu referire anume la *virgulă*, celelalte semne de punctuație neridicând probleme deosebite.

Virgula - semn de punctuație - delimitează grafic unele propoziții în cadrul unei fraze și unele părți de propoziție în cadrul propoziției, marcând pauze scurte făcute în cursul rostirii propozițiilor și a frazelor. Alături de alte semne de punctuație, servește la redarea grafică a ritmului vorbirii și a intonației.

Utilizarea ei poate fi una destul de importantă (și complicată uneori).

5. Derulate în prezent pe platforma de formare profesională on-line dezvoltată de Școala Națională de Grefieri, în cadrul proiectului „Creșterea gradului de pregătire profesională a personalului auxiliar pentru a face față noilor provocări legislative”, cod SIPOCA 455.

6. Cursul abordează problematica îmbogățirii lexicului românesc, a principalelor aspecte și tendințe din ultimele decenii, având în vedere prezența masivă de cuvinte noi și foarte noi din vocabularul românesc actual, modul cum acestea s-au format și direcțiile în care evoluează.

7. Noua ediție a dicționarului se află la tipar și apariția ei pe piață este așteptată până la finalul acestui an, potrivit anunțului făcut de Adina Dragomirescu, director al Institutului de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti”.

În frază, virgula se folosește între propozițiile coordonate prin juxtapunere („A înțeles conținutul, a fost de acord cu acesta și a semnat); între propozițiile coordonate copulativ, adversativ, disjunctiv, concluziv prin conjuncțiile sau locuțiunile conjuncționale „precum și”, „nici”, „dar”, „iar”, „însă”, „ci”, „sau” (repetat), „ori” (repetat), „fie” (repetat), „când” (repetat), „deci”, „așadar”, „prin urmare”, „nu numai (că) ... (ci) și”.

Ca regulă generală, atributiva nu se desparte prin virgulă de regenta ei atunci când exprimă ceva necesar în identificarea sau calificarea substantivului determinat („A urmat procedura pe care i-a indicat-o”).

Atunci când aduce o explicație suplimentară, propoziția subordonată atributivă se desparte prin virgulă de regentă („Am luat cunoștință de această informație nouă, pe care am aflat-o acum”).

În cadrul propoziției, după cum se știe, subiectul nu se desparte de predicat prin virgulă.

Problema poate să apară atunci când distanța dintre aceste părți de propoziție se mărește, între ele fiind intercalată o propoziție subordonată atributivă, introdusă prin pronumele relativ „care”, în această situație aplicându-se regulile de punctuație ale

propoziției subordonate atributive („Întrebarea care se pune este aceea dacă se poate afla identitatea adevărată a martorului.” sau „Martorul, care a declarat anterior că nu a văzut lovitura, a revenit și a declarat contrariul”).

Trebuie să atragem atenția și cu privire la utilizarea virgulei înaintea conjuncției coordonatoare „și”, regula fiind aceea că nu se desparte prin virgulă părțile de propoziție de același fel legate prin „și” copulativ, „ori”, „sau” (nerepetate). Spre exemplu: „La apelul nominal s-au prezentat reclamantul C.E. și pârâta A.M., lipsind celelalte părți”.

Totuși, când înaintea conjuncției „și” este intercalată o construcție incidentă, aceasta se desparte prin virgulă. În exemplul: „La locul accidentului a sosit A.M., procurorul de caz, și autorul faptei. ”, fără virgulă înainte de „și” s-ar înțelege că procurorul este în același timp și autorul faptei, ceea ce e fals.

Regula nu se mai aplică însă atunci când conjuncția „și” are valoare adversativă (are sensul „dar”): „Agentul procedural s-a prezentat, și nu l-a găsit pe martor la adresa indicată”.

Virgula se folosește și pentru a marca lipsa unui verb, ca în exemplul următor: „Eu vorbesc, și el, nimic.”

(= nu zice nimic), sau pentru a izola de restul propoziției o apozitie ("A.A. și B.B., martorii audiați în cauză, au avut declarații contradictorii.") ori cuvinte și construcții incidente („Interpretarea propusă, în opinia reclamantului, nu poate fi primită.”).

În final, tot despre virgulă, însă ca semn ortografic, caz în care virgula se folosește în situații asemănătoare cu cratima:

- în interiorul unor locuțiuni adverbiale cu structură simetrică: *cu chiu, cu vai; de bine, de rău;*
- între interjecții identice care se repetă (*hai, hai;*

cioc, cioc) sau între interjecții cu valoare apropiată: *trosc, pleosc*.

- între cuvinte care se repetă identic (*doar, doar*) sau cu unele modificări (*încet, încetișor*).

Așadar, având în vedere specificul activității grefierilor, redactarea actelor de procedură cu acuratețe din punct de vedere gramatical este cu atât mai importantă. Virgula, semnul acesta minuscul, este un element de mare însemnătate în scriere, deși uneori se crede că n-are importanță o virgulă în plus sau în minus.

Cuvinte-cheie

limba română, virgula, formarea grefierilor

Key words

Romanian language, comma, training of clerks.

SCRIPTA·MANENT

INVITAȚIE DESCHISĂ DE COLABORARE

Revista SCRIPTA MANENT se dorește a fi o revistă științifică, cu o apariție bianuală, în format online, o platformă la dispoziția profesioniștilor din sistemul judiciar românesc, prin intermediul căreia aceștia să-și exprime opiniile cu privire la probleme de drept și nu numai, la practici administrative și la aspecte din viața profesională.

În scopul alcătuirii unor numere viitoare ale revistei cu un înalt conținut științific, adresăm o invitație deschisă de colaborare către magistrații și grefierii din instanțe și parchete, către formatorii și cursanții Școlii Naționale de Grefieri, către formatorii și auditorii Institutului Național al Magistraturii, dar și către ceilalți specialiști care își aduc contribuția la înfăptuirea actului de justiție, care pot trimite articole, studii, analize, puncte de vedere, note critice sau alte materiale pentru a fi publicate în paginile revistei.

Persoanele interesate să devină, astfel, colaboratori ai revistei, sunt rugate să trimită materialele elaborate Comitetului de redacție ale revistei, la adresa e-mail revistasng@grefieri.ro.

Comitetul de redacție se angajează ferm să recenzeze materialele trimise spre publicare și să furnizeze autorilor un răspuns într-un termen cât mai scurt în legătură cu publicarea în următorul număr al revistei.

ISSN 2734 – 8237

ISSN L – 2734 – 8237

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI

SCRIPTA·MANENT

RESPONSABILITATEA AUTORILOR

Afirmațiile, opiniile, părerile, punctele de vedere conținute în materialele publicate în revista SCRIPTA MANENT aparțin autorilor lor și pot să nu coincidă, întotdeauna, cu poziția oficială a Școlii Naționale de Grefieri.

COMITETUL DE REDACȚIE

ANDREI-DORIN BĂNCILĂ – directorul SNG, redactor șef
DENIS-BRÎNDUȘA CHIUJDEA – director adjunct SNG, redactor șef adjunct
VICTOR VĂDUVA – director adjunct SNG, redactor șef adjunct
IONELA-ALINA COTOROGEA – formator SNG
MIHAI-DANIEL ONIȘOR – formator SNG
ADINA STRECHE – consilier
ALINA ARAMĂ – formator SNG
CLAUDIA-MIHAELA ROȘU – formator SNG
CRISTINA-IZABELA TRUȘCĂ – formator SNG
MIHAELA-CRISTINA PĂUNESCU – consilier, specialist IT
Credite foto coperta 1: DENIS MALCIU – formator SNG

Foto copertă: MAGDALENA CĂRUȚAȘU – grefier-șef
Tribunalul București - Secția I Penală

ISSN 2734 – 8237
ISSN L – 2734 – 8237

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI